

Kuriame
Lietuvos ateitį

2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

2014–2020 M. EUROPOS SĄJUNGOS FONDŲ INVESTICIJŲ VEIKSMŲ PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO KETVIRTINĖ ATASKAITA

2019 metų IV ketvirčio (metinė)

Turinys

I.	Bendra Veiksmų programos įgyvendinimo apžvalga	5
II.	Investavimo pažanga strateginėse srityse.....	7
III.	2020 m. tikslai įgyvendinant Veiksmų programą	8
IV.	Situacijos sektoriuose analizė ir siūlymai	8
	1 prioritetas. Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų skatinimas.....	9
	2 prioritetas. Informacinės visuomenės skatinimas.....	11
	3 prioritetas. Smulkiojo ir vidutinio verslo konkurencingumo skatinimas.....	11
	4 prioritetas. Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas	12
	5 prioritetas. Aplinkosauga, gamtos išteklių darnus naudojimas ir prisitaikymas prie klimato kaitos	16
	6 prioritetas. Darnaus transporto ir pagrindinių tinklų infrastruktūros plėtra	18
	7 prioritetas. Kokybiško užimtumo ir dalyvavimo darbo rinkoje skatinimas	19
	8 prioritetas. Socialinės įtraukties didinimas ir kova su skurdu	21
	9 prioritetas. Visuomenės švietimas ir žmogiškųjų išteklių potencialo didinimas.....	24
	10 prioritetas. Visuomenės poreikius atitinkantis ir pažangus viešasis valdymas	26
V.	Pasirengimas 2021–2027 m. periodui.....	27

TRUMPINIAI

APVA	– Aplinkos projektų valdymo agentūra
CPVA	– VšĮ Centrinė projektų valdymo agentūra
EK	– Europos Komisija
ENEF	– Energijos efektyvumo fondas
ES	– Europos Sąjunga
ES fondai	– Europos Sąjungos struktūriniai fondai (Europos socialinis fondas, įskaitant „Jaunimo užimtumo iniciatyvą“, Europos regioninės plėtros fondas, Sanglaudos fondas)
ERPF	– Europos regioninės plėtros fondas
ESF	– Europos socialinis fondas
ESFA	– Europos socialinio fondo agentūra
LVPA	– VšĮ Lietuvos verslo paramos agentūra
MTEP	– Moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra
VIPA	– UAB Viešųjų investicijų plėtros agentūra
SaF	– Sanglaudos fondas
Veiksmų programa	– 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programa
Investicijų programa	2021–2027 m. ES struktūrinių fondų investicijų programa
VVG	– Vietos veiklos grupės

SANTRAUKA

Įgyvendinant 2014–2020 m. finansavimo laikotarpio ES fondų lėšomis finansuojamus projektus, per 2019 metus investuota 950 mln. eurų ES fondų lėšų ir tai yra 1,3 karto daugiau nei per 2018 m. 2019 m. biudžete buvo numatyta investuoti 1,2 mlrd. eurų ES fondų lėšų. Per praėjusius metus investuota ES fondų lėšų suma sudaro 80 proc. asignavimų plano.

Nuo finansavimo laikotarpio pradžios iki 2019 m. pabaigos suplanuota 92 proc. ES fondų lėšų, projektams paskirstyta 5,3 mlrd. eurų (78 proc.), projektuose investuota - beveik 3 mlrd. eurų (44 proc.).

Per 2020 m. planuojama projektams paskirstyti visas Lietuvai numatytas ES struktūrinių fondų lėšas ir investuoti 1,17 mlrd. Eurų ES fondų lėšų.

Ataskaitoje apžvelgiamas Veiksmų programos įgyvendinimas, svarbiausios kliūtys bei pasiekimai, pateikiami siūlymai ministerijoms. Taip pat šioje ataskaitoje teikiami siūlymai dėl lėšų perskirstymo.

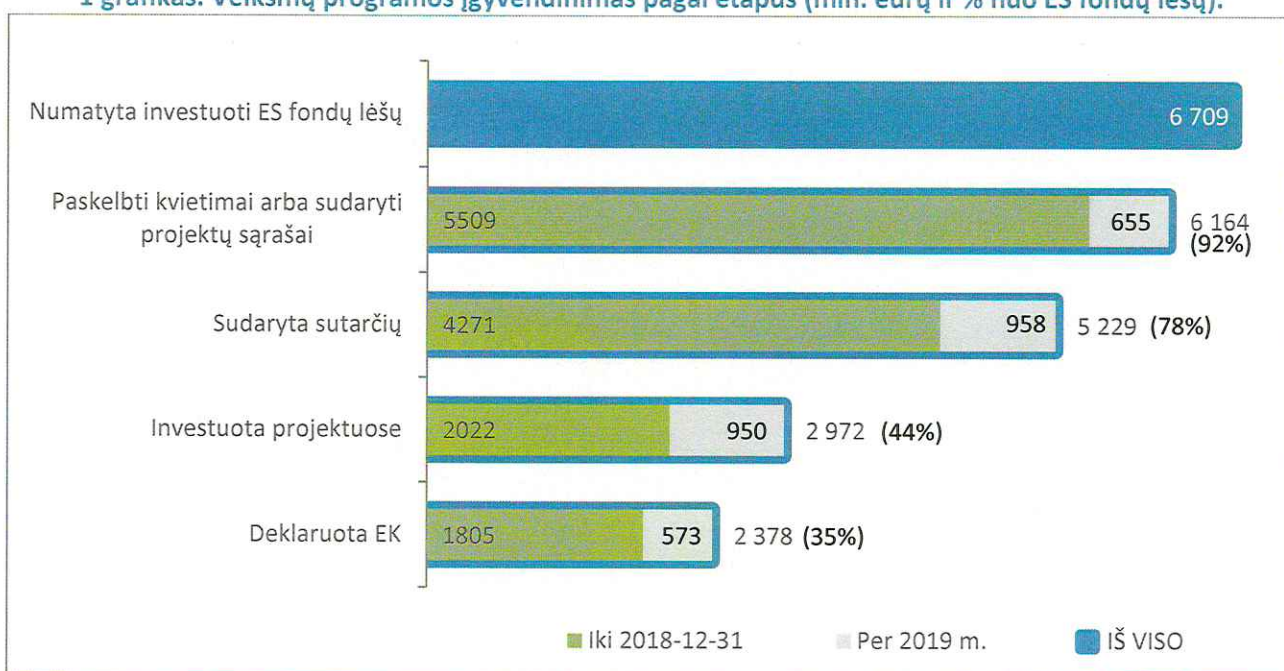
I. Bendra Veiksmų programos įgyvendinimo apžvalga

Įgyvendinant 2014–2020 m. finansavimo laikotarpio ES fondų lėšomis finansuojamus projektus, per 2019 metus investuota 950 mln. eurų ES fondų lėšų. Tai yra 1,3 karto daugiau nei per 2018 m. ir 2,2 karto daugiau nei per 2017 m. Investavimo tempo augimas rodo projektų įgyvendinimo įsibėgėjimą, tačiau jau įpusėjus ES fondų lėšų investavimo laikotarpiui bendras investuotų lėšų procentas nesiekia pusės Lietuvai skirtos sumos. Iš viso projektuose investuota suma sudaro beveik 3 mlrd. eurų (44 proc.).

Nuo finansavimo laikotarpio pradžios iki 2019 m. pabaigos suplanuota 92 proc. ES fondų lėšų, projektams paskirstyta 5,3 mlrd. eurų (78 proc.). Per 2019 metus sudarytų sutarčių suma (ES fondų lėšos) padidėjo beveik 1 mlrd. eurų (14 proc.)

Informacija apie finansinę pažangą ataskaitiniu laikotarpiu pateikiama 1 grafike.

1 grafikas. Veiksmų programos įgyvendinimas pagal etapus (mln. eurų ir % nuo ES fondų lėšų).

Šaltinis: 2014–2020 metų Europos Sąjungos struktūrinių fondų posistemis (SFMS2014).

Per ataskaitinius 2019 m. didžiausia sutarčių pasirašymo pažanga padaryta Kultūros ministerijos administruojamose priemonėse – pasirašyta sutarčių už 27 proc. ministerijai numatytų lėšų. Iš viso pasirašytų sutarčių procentas pakilo iki 92 proc. ir tai yra vienas iš didžiausių pasirašytų sutarčių procentų.

Mažiausia metinė pasirašytų sutarčių pažanga bei mažiausias bendras pasirašytų sutarčių procentas Susisiekimo ministerijos administruojamose priemonėse. Per 2019 m. pasirašyta sutarčių už 5 proc. ministerijai skirtų lėšų, o iš viso sutarčių pasirašyta 61 proc.

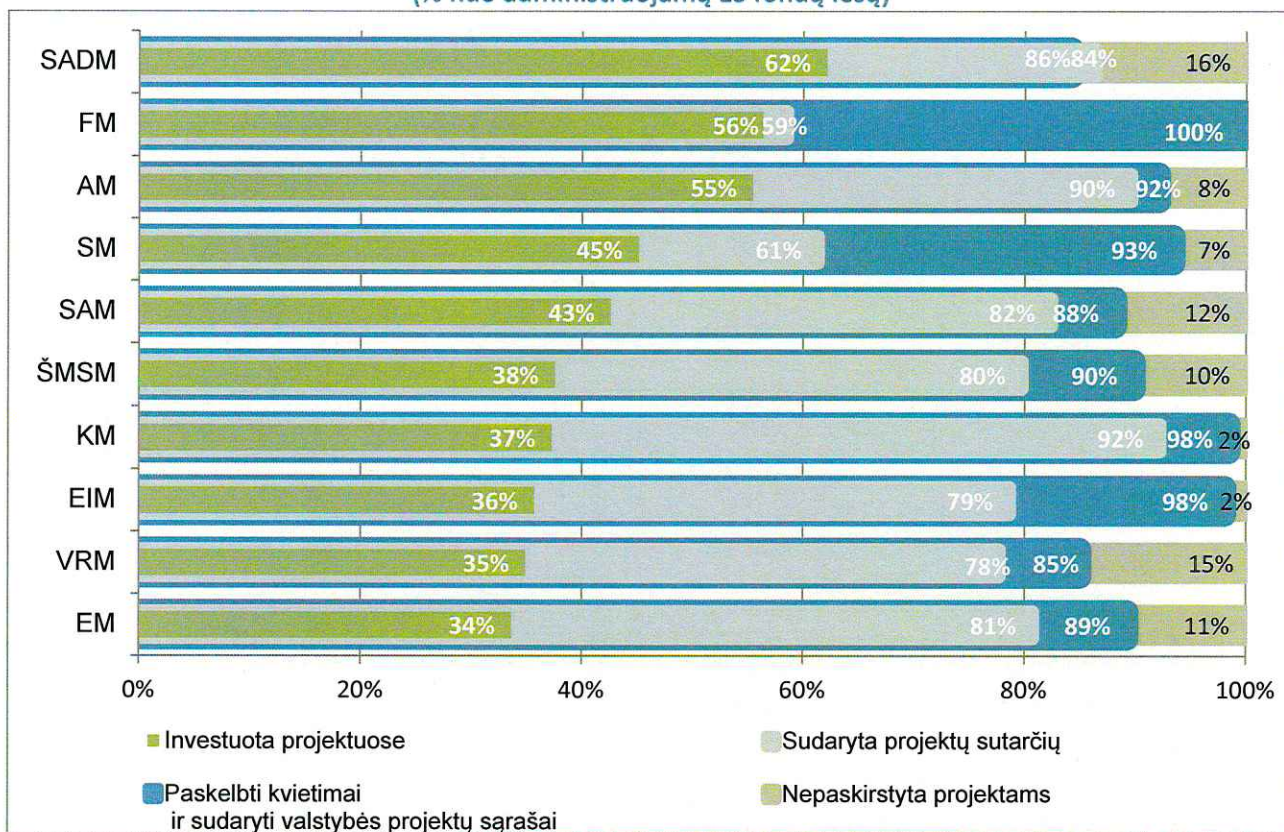
Nuo periodo pradžios iki 2019 m. pabaigos didžiausią dalį ministerijoms skirtų ES fondų lėšų investavusios išlieka Socialinės apsaugos ir darbo (62 proc.) bei Aplinkos (55 proc.) ministerijos. Tačiau, per ataskaitinius 2019 metus, lyginant su kitomis ministerijomis, daugiausia investuota Sveikatos apsaugos ir Kultūros ministerijų administruojamose priemonėse (beveik po 21 proc.).

Nuo periodo pradžios mažiausiai (mažiau nei 40 proc.) ministerijoms skirtų lėšų investuota Energetikos ministerijos (34 proc.), Vidaus reikalų ministerijos (35 proc.), Ekonomikos ir inovacijų ministerijos (36 proc.), Kultūros ministerijos (37 proc.) ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos (38 proc.) administruojamose priemonėse.

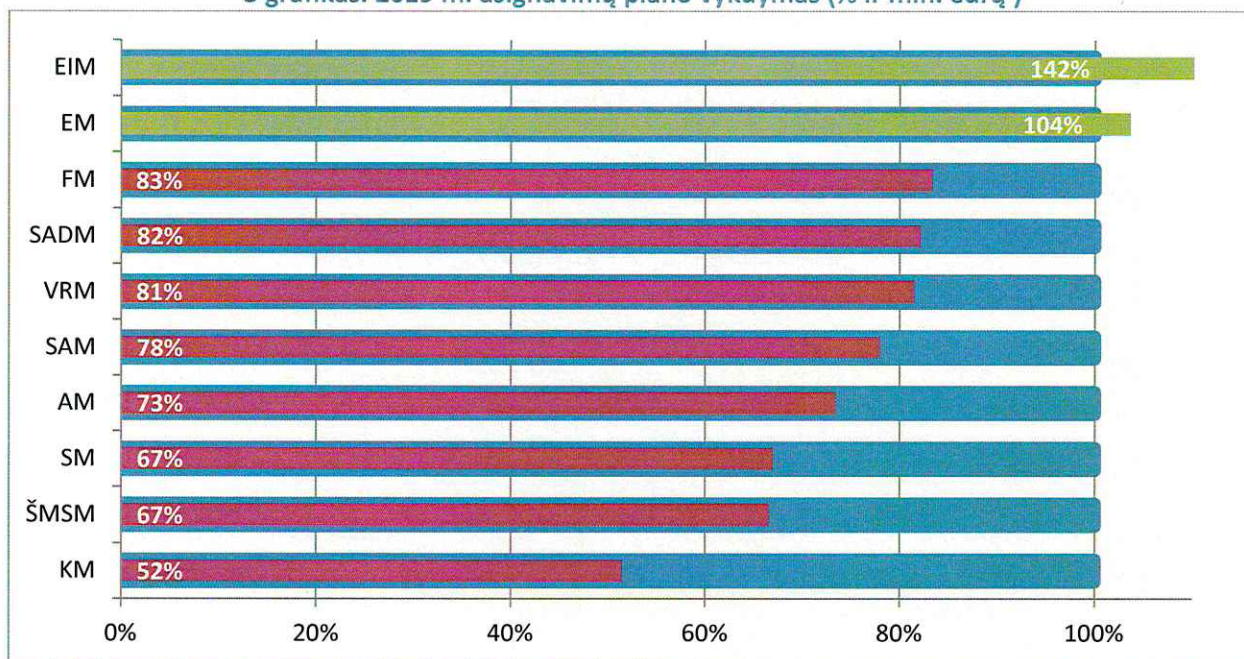
Informacija apie finansinę pažangą nuo periodo pradžios pagal ministerijas pateikiama 2 grafike.

2 grafikas. Veiksmų programos įgyvendinimas pagal etapus ir pagal ministerijas iki 2019 m. gruodžio 31 d. (% nuo administruojamų ES fondų lėšų)

Šaltinis: 2014–2020 metų Europos Sąjungos struktūrinių fondų posistemis (SFMIS2014)

3 grafikas. 2019 m. asignavimų plano vykdymas (% ir mln. eurų)

* Raudona spalva pažymėtos ministerijos neįgyvendinusios 2019 m. plano, žalia spalva – pasiekusios planuotas reikšmes.

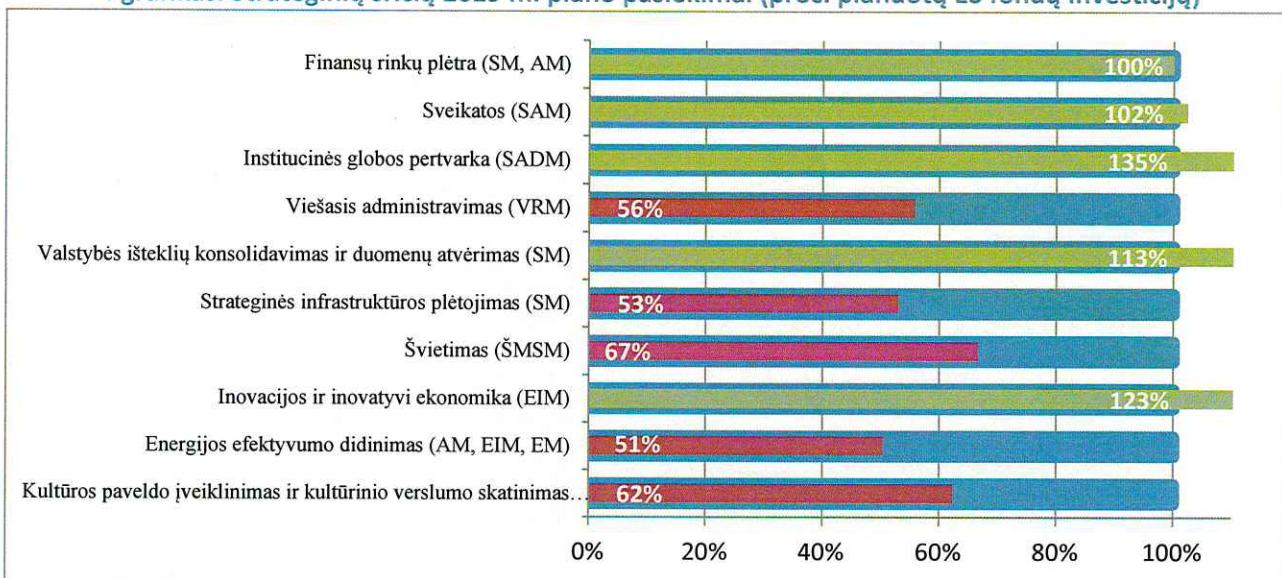
2019 m. biudžete buvo numatyta investuoti 1,2 mlrd. eurų ES fondų lėšų. Per praėjusius metus investuota 950 mln. eurų ES fondų lėšų ir tai sudaro 80 proc. 2019 m. asignavimų plano. Visus suplanuotus metinius asignavimus investavo Ekonomikos ir inovacijų ministerija (142 proc.) ir Energetikos ministerija (104 proc.). Mažiausia suplanuotų asignavimų dalis investuota Kultūros ministerijos administruojamose priemonėse (52 proc.). (žr. 3 grafiką).

II. Investavimo pažanga strateginėse srityse

Vienas iš ES investicijų valdymo ir kontrolės sistemos 2019 m. tikslų buvo užtikrinti investicijų į pokyčius strateginėse srityse¹ spartą, t. y. per 2019 m. į šias sritis investuoti 448 mln. eurų.

Per 2019 metus į šias sritis investuota 304 mln. eurų ES lėšų ir tai sudaro 68 proc. planuotų investuoti lėšų.

4 grafikas. Strateginių sričių 2019 m. plano pasiekimai (proc. planuotų ES fondų investicijų)

* Raudona spalva pažymėtos investicijos srityse, nepasiekusiose planuotų investicijų, žalia spalva – pasiekusiose planuotas reikšmes.

Pusėje prioritetinių sričių pasiektos suplanuotos investuoti reikšmės: Sveikatos (Sveikatos apsaugos ministerija), Institucinės globos pertvarkos (Socialinės apsaugos ir darbo ministerija), Valstybės išteklių konsolidavimo ir duomenų atvėrimo (Susisiekimo ministerija), Inovacijų ir inovatyvios ekonomikos (Ekonomikos ir inovacijų ministerija) ir Finansų rinkų plėtros (Susisiekimo ir Aplinkos ministerijos) strateginėse srityse (žr. 4 grafiką).

Viešojo administravimo (Vidaus reikalų ministerija), Strateginės infrastruktūros plėtojimo (Susisiekimo ministerija), Švietimo (Švietimo, mokslo ir sporto ministerija), Energijos efektyvumo didinimo (Aplinkos, Ekonomikos ir inovacijų, Energetikos ministerijos) Kultūros paveldo įveiklinimo ir kultūrinio verslumo skatinimo (Kultūros ministerija) strateginėse srityse planuotų investuoti lėšų reikšmės nepasiektos.

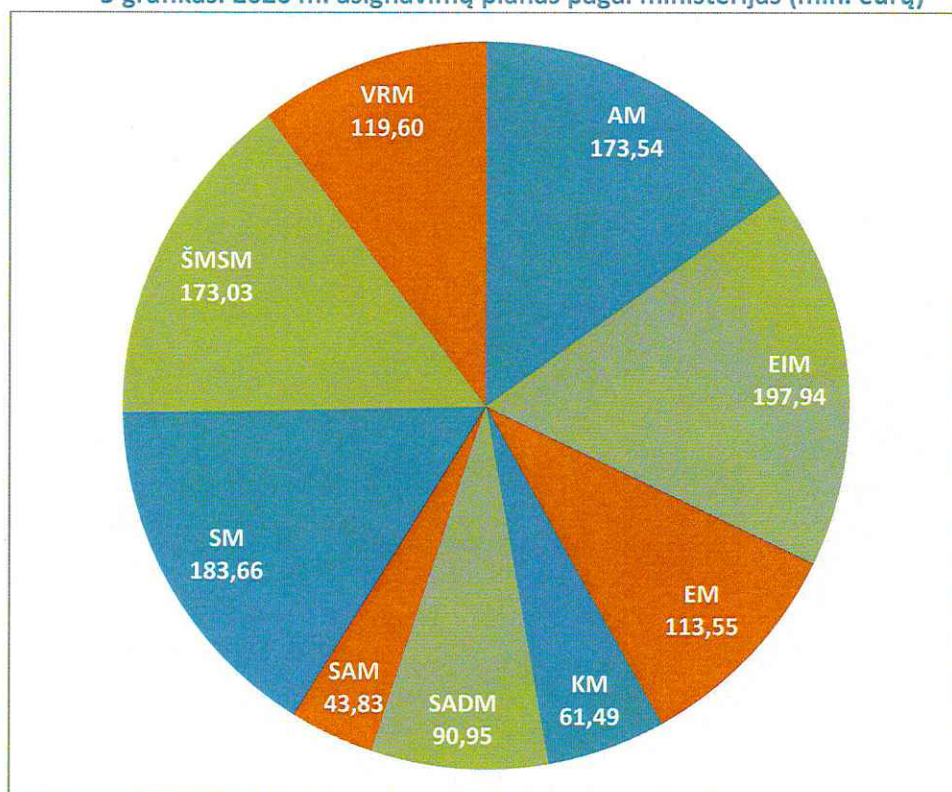
¹ Finansų rinkų plėtra, sveikata, institucinės globos pertvarka, viešasis administravimas, valstybės išteklių konsolidavimas ir duomenų atvėrimas, strateginės infrastruktūros plėtojimas, švietimas, inovacijos ir inovatyvi ekonomika, energijos efektyvumo didinimas, kultūros paveldo įveiklinimas ir kultūrinio verslumo skatinimas.

III. 2020 m. tikslai įgyvendinant Veiksmų programą

Vadovaujantis Projektų finansavimo ir administravimo taisyklių nuostatomis iki 2020 m. gruodžio 31 d. turi būti sudarytos visos projektų sutartys (skirtas papildomas finansavimas). Galutinis projektų sutarčių sudarymo terminas gali būti pratęstas tik atskirais su vadovaujančiąja institucija suderintais atvejais. Atsižvelgiant į tai, vienas iš šių metų Veiksmų programos įgyvendinimo tikslų yra projektams paskirstyti visas Lietuvai numatytas ES struktūrinių fondų lėšas.

Pagal ministerijų teiktus poreikius ir biudžeto derybose suderintus limitus 2020 m. numatyta investuoti 1,17 mlrd. eurų ES lėšų. Metinis ES lėšų investavimo planas pagal ministerijas pavaizduotas 5 grafike.

5 grafikas. 2020 m. asignavimų planas pagal ministerijas (mln. eurų)

IV. Situacijos sektoriuose analizė ir siūlymai

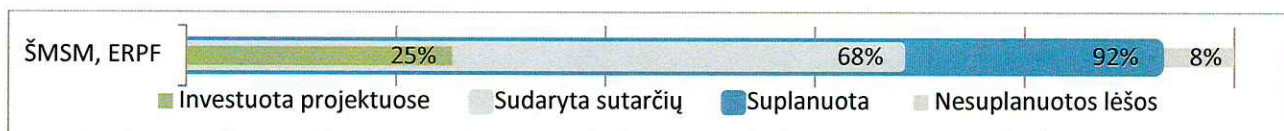
Per 2019 metus buvo pateiktos 75 rekomendacijos ministerijoms, iš kurių įgyvendintos 57 (75 proc.)

Toliau šioje ataskaitos dalyje pateikiama kiekvieno prioriteto įgyvendinimo finansinė apžvalga, svarbiausios kliūtys, turinčios įtakos ES fondų investicijų konkrečiuose sektoriuose efektyvumui ir spartai, apžvelgiami svarbesni pasiekimai bei pateikiami siūlymai ministerijoms ES fondų investicijų efektyvumui ir spartai užtikrinti.

Taip pat pateikiami siūlymai dėl lėšų perskirstymo. Siūlymai perskirstyti prioritetui ar ministerijai skirtas ES fondų lėšas teikiami atsižvelgiant į tai, ar investicijos į konkrečią sritį yra strategiškai svarbios Lietuvai, vertinami nesuplanuotų lėšų likučiai, planuojamų projektų parengtumas, ir kt. veiksniai, galintys turėti įtakos priemonių įgyvendinimo spartai ir efektyvumui.

1 prioritetas. Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų skatinimas

Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos 1 prioriteto administruojamų priemonių planavimas (92 proc.) atitinka Veiksmų programos suplanuotų lėšų vidurkį (92 proc.). Šiek tiek daugiau nuo vidurkio atsilieka sutarčių pasirašymas (68 proc. kai vidurkis 78 proc.) ir labai atsilieka lėšų investavimas (25 proc. kai vidurkis 44 proc.).

Investavimas atsilieka dėl lėto MTEP infrastruktūros plėtros projektų įgyvendinimo (išmokėta 28 proc.), nes vėluojant projektų planavimui, didžioji dalis projektų sutarčių sudaryta 2018-2019 m., be to dalies projektų (12 iš 23 proj.) įgyvendinimas dėl įvairių priežasčių atsilieka (vėluojama vykdyti viešuosius pirkimus, projektavimo klaidos ir pan.), dėl to juose investuota mažiau nei 20 proc. lėšų. Taip pat Švietimo, mokslo ir sporto ministerija vėlavo paskelbti kvietimus konkursinėms priemonėms.

Viena iš atsilikimo sudarant sutartis priežasčių yra tai, kad per 2019 metus laiku nepaskelbti kvietimai dėl tikslinių mokslinių tyrimų SMART srityje finansavimo (planuoti 2019 m. I ketv., kvietimai paskelbti 2019 m. IV ketv. 14 mln. eurų), taip pat užsitęsęs mokslo ir inovacijų sklaidos centro (Mokslo sala) investicijų projekto vertinimui, Mokslo salos projektas į valstybės projektų sąrašą buvo įtrauktas 5 mėn. vėliau nei planuota dėl ko nebuvo laiku sudaryta projekto finansavimo sutartis (18 mln. eurų). Kita vėlavimo priežastis – dalies lėšų rezervavimas projektams, kurie pretendavo į programos „Horizontas 2020“ finansavimą. Kadangi Lietuvos projektai šio finansavimo negavo, 2019 m. pabaigoje Švietimo, mokslo ir sporto ministerija apsisprendė dėl jiems rezervuotų lėšų (21,6 mln. eurų) panaudojimo. 10 mln. eurų numatyta naujai inicijuojamai veiklai, skirtai antreprenerystės diegimui mokslo ir studijų institucijose. Ši veikla prisidės prie mokslo ir studijų institucijų kompetencijų stiprinimo transformuojant mokslo žinias į aukštos pridėtinės vertės produktus. 5,6 mln. eurų numatyta tiksliniams moksliniams tyrimams SMART srityje ir 6 mln. eurų - naujai inicijuotam projektui „EMBL –partnerio institucija“. Įgyvendinus šį projektą ir sukūrus Europos molekulinės biologijos laboratorijos partnerystės instituciją, Vilniaus universiteto Gyvybės mokslų centras sieks Kavli instituto² statuso. Lietuvoje bus telkiamos 6 aukšto lygio tyrimus vykdančios tarptautinės mokslininkų grupės, pajėgios efektyviai konkuruoti dėl Europos Komisijos ir kitų tarptautinių fondų lėšų moksliniams tyrimams.

Iki šiol neįgyvendintas I ketv. Lietuvos Respublikos Vyriausybės ataskaitoje teiktas siūlymas sudaryti komunikavimo ir pareiškėjų aktyvumo skatinimo veiksmų planą pagal 1 prioriteto konkursinių priemonių kvietimus. Atsižvelgiant į tai, kad 2019 m. IV ketv. pab. paskelbti bei 2020 m. I ketv. numatomi skelbti 1 prioriteto Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos administruojamų konkursinių priemonių kvietimai, šio siūlymo vykdymas ir toliau lieka aktualus.

Iki 2020 m. pabaigos Švietimo, mokslo ir sporto ministerija turi pasirašyti projektų finansavimo sutarčių už 92 mln. eurų. Įvertinant tai, kad dėl didžiosios dalies šios sumos valstybės projektų sąrašai sudaryti ar konkursiniai kvietimai teikti paraiškas yra paskelbti 2019 m. pab. arba planuojami skelbti 2020 m. I ketv., yra svarbu laiku paskelbti planuojamus kvietimus ir užtikrinti sklandų paraiškų vertinimo procesą.

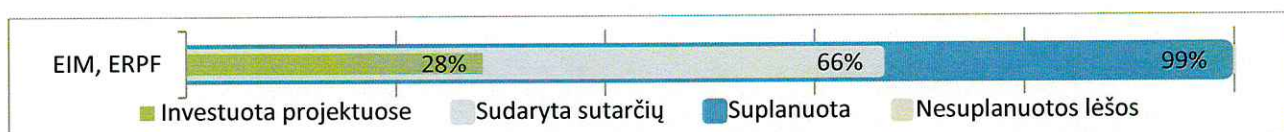
² Kavli fondas (įsteigtas 2000 m. JAV) ir veikla skirta mokslo pažangai astrofizikos, nanomokslų, neuromokslų ir teorinės fizikos srityse. Fondo misija įgyvendinama per tarptautinę mokslinių tyrimų institutų programą steigiant Kavli foundation vardo institutus universitetuose, taip pat skatinat mokslines iniciatyvas ir organizuojant renginius, mokslininkams skiriant „Kavli“ premijas už pasiekimus astrofizikos, nanomokslų, neuromokslų ir teorinės fizikos srityse.

Atsižvelgiant į ankstesnę projektų, susijusių su MTEP rezultatų komercinimo ir tarptautiškumo skatinimo veiklomis, finansavimo patirtį ir tai, kad gali užtrukti naujai inicijuotos veiklos įgyvendinimas, identifikuota rizika, kad šio prioriteto Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos priemonėse gali būti nesudaryta sutarčių už maždaug 5 mln. eurų. Todėl paaškęjus kvietimų teikti paraiškas rezultatams, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija turi nedelsiant teikti siūlymus dėl šių lėšų panaudojimo.

Siūlymai Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai:

- Iki 2020 m. kovo 31 d. paskelbti kvietimą teikti paraiškas pagal antreprenerystės diegimo mokslo ir studijų institucijose veiklą;
- Iki 2020 m. kovo 31 d., įvertinus kvietimų dėl MTEP rezultatų komercinimo ir tarptautiškumo skatinimo rezultatus, informuoti Finansų ministeriją, kokių veiksmų bus imtasi, siekiant užtikrinti Veiksmų programos 1.2.2 uždavinio stebėsenos rodiklį, atspindinčių investicijas į naujas įmones ir įmonių bendradarbiavimą su tyrimų institucijomis, reikšmių pasiekimą;
- Atlikti 2014-2020 m. laikotarpio inovacijų ir technologijų perdavimo bei antreprenerystės skatinimo veiklų įgyvendinimo analizę ir įvertinus pasiekimus, sudaryti veiksmų planą efektyviam tokių investicijų įgyvendinimui 2021-2027 laikotarpyje.

Ekonomikos ir inovacijų ministerijos 1 prioriteto administruojamų priemonių planavimas beveik pabaigtas, tačiau sutarčių pasirašymas (66 proc.) atsilieka. Nuo vidutinio VP lygio žymiai atsilieka lėšų investavimo tempas (28 proc.), bet įgyvendinant šio prioriteto priemones planuotos išmokėti per praėjusius metus reikšmės viršytos (189 proc.).

Atsilikimui investuojant lėšas įtakos turėjo keli veiksniai – Ekonomikos ir inovacijų ministerijai papildomai skirta nemaža lėšų suma, kuriai investuoti reikia naujų priemonių ir kvietimų teikti paraiškas (vienas naujas kvietimas nesulaukė pakankamo pareiškėjų susidomėjimo) bei tai, kad didžioji Ekonomikos ir inovacijų ministerijos priemonių dalis yra konkursinės ir nėra įmanoma visų projektų suplanuoti iš karto, o užtikrinant tolygų finansavimą kvietimus stengiamasi išdėstyti per visą finansavimo laikotarpį. Investicijų tempas išaugo tik 2019 m. ir nuosekliai didės per 2020-2021 m. Pažymėtina, kad metinio mokėjimų plano sėkmingą vykdymą nulėmė Ekonomikos ir inovacijų ministerijos inicijuota ir LVPA vykdoma sisteminga projektų eigos kontrolė, organizuojami tiesioginiai susitikimai su projektų vykdytojais (įvyko apie 60 susitikimų). Dėl to per 2019 m. daugiau projektų buvo įgyvendinta laiku, nepratęsiant terminų.

Įgyvendinant priemones MTEP srityje buvo priimtas sprendimas atskirti finansavimą regionuose ir didžiuosiuose miestuose veikiančių įmonių investicijoms į MTEP, tikintis mažinti regionuose veikiančių įmonių atskirtį šiose srityse. Remiantis tyrimų duomenimis,³ didžioji dalis (apie 70 proc.) verslo MTEPI skatinimo lėšų skirta Vilniaus regionui (Vilniaus m.), regionų įmonės sunkiai konkuruoja su didesnių miestų įmonėmis ir dėl to regionams reikalingos atskiros priemonės arba atskiras finansavimo krepšelis. Atsižvelgiant į tai Ekonomikos ir inovacijų ministerija paskelbė atskirus tikslinius kvietimus regionuose (22,7 mln. eurų) ir didžiuosiuose miestuose (50 mln. eurų) veikiančioms įmonėms, investuojančioms į inovacinių gaminių, paslaugų ar procesų kūrimui reikalingą MTEPI bei infrastruktūrą.

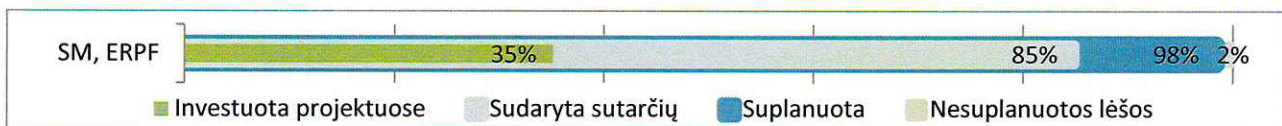
³ 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 1 prioriteto „Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų skatinimas“ poveikio vertinimo paslaugos. Galutinė ataskaita. Visionary Analytics, 2019.

Ekonomikos ir inovacijų ministerija yra nesudariusi sutarčių už 134 mln. eurų šio prioriteto lėšų. Siekiant iki 2020 m. pabaigos sudaryti visas projektų finansavimo sutartis, visų pirma būtina laiku užbaigti šiuo metu atliekamą paraiškų vertinimą. Tačiau didžiausias uždavinys – laiku įvertinti paraiškas pagal 2019 m. pabaigoje paskelbtus 90,7 mln. eurų vertės kvietimus, todėl LVPA turi planuoti atitinkamus žmogiškuosius išteklius ir efektyviai organizuoti vertintojų darbą bei komunikaciją su pareiškėjais.

Siūlymas Ekonomikos ir inovacijų ministerijai kartu su VŠĮ Lietuvos verslo paramos agentūra:
- Užtikrinti, kad pagal naujus „Eksperimentas“ ir „Skaitmeniniai inovacijų centrai“ kvietimus pateiktos paraiškos būtų įvertintos ir projektų finansavimo sutartys būtų sudarytos taisyklėse⁴ nustatytais terminais.

2 prioritetas. Informacinės visuomenės skatinimas

Susisiekimo ministerijos administruojamo prioriteto veiklos baigiamos planuoti. Pasirašytų sutarčių dalis (85 proc.) viršija vidutinį Veiksmų programos lygį, šiek tiek atsilieka investavimas projektuose (35 proc.)

Išmokėjimai prioritete atsilieka dėl to, kad didžiausios vertės projektai prasidėjo tik 2018 m. pabaigoje, įgyvendinimo pradžioje vykdyti viešieji pirkimai, šiuo metu dalis pirkimų jau įvykę, dalis dar vyksta.

Įgyvendinant viešosios IT infrastruktūros konsolidavimo projektą „Valstybės debesijos paslaugų teikimo infrastruktūros sukūrimas“ I etapo įranga nupirktą, pristatyta į Valstybės duomenų centro Gedimino g. 11 patalpas, šiuo metu vyksta diegimo procesai.

Neįgyvendinta III ketv. ataskaitoje teikta rekomendacija užtikrinti, kad iki 2019 m. pabaigos būtų paruoštos IT konsolidavimo projekto įrangos talpinimui reikalingos antrojo duomenų centro patalpos. Būtina paspartinti antrojo duomenų centro patalpų nuomos viešąjį pirkimą. Taip pat Ekonomikos ir inovacijų ministerija jau dabar turėtų rengtis tolesnei IT konsolidavimo plėtrai, kuomet skubiau spręsti klausimą dėl trečiojo duomenų centro Kaune įrengimo. Pažymėtina, jog iki 2019 m. pabaigos nebuvo patvirtintas pasirengimo duomenų migravimui proceso veiksmų planas, kuriuo vadovaujantis bus vykdomas duomenų migravimo procesas 2020 metais.

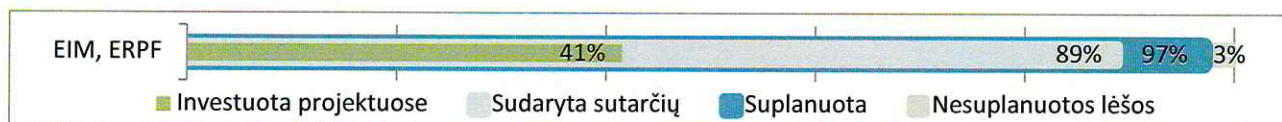
Įgyvendinant projektą „Atvirų duomenų sąveikumas ir optimizavimas“ nustatyti, suderinti su galutiniais naudotojais ir patvirtinti prioritetiniai duomenys, kurie bus atveriami verslui ir visuomenei šio projekto II etapo metu t.y. nuo 2020 m. IV ketv.

Siūlymas Ekonomikos ir inovacijų ministerijai:
- Užtikrinti, kad iki 2020 m. kovo 31 d. būtų išnuomosos bei paruoštos IT konsolidavimo įrangos talpinimui reikalingos antrojo duomenų centro patalpos.

3 prioritetas. Smulkiojo ir vidutinio verslo konkurencingumo skatinimas

⁴ Projektų finansavimo ir administravimo taisyklės, patvirtintos 2014 m. spalio 8d. finansų ministro įsakymu Nr. 1K-316.

Ekonomikos ir inovacijų ministerijos 3 prioriteto administruojamų priemonių planavimas (97 proc.) ir sutarčių pasirašymas (89 proc.) yra pakankamai spartūs. Investavimo tempas (41 proc.) atitinka Veiksmų programos vidurkį.

Toliau sėkmingai investuojama į verslumo, produktyvumo bei tarptautiškumo skatinimui skirtas priemones. Didinti verslo konkurencingumą ir sudaryti prielaidas spartesniam ekonomikos augimui 2019 m. taip pat padėjo naujos regioninės priemonės „Regio potencialas LT“ įgyvendinimas. Šios priemonės tikslas skatinti labai mažas, mažas ir vidutines įmones investuoti į modernių technologijų diegimą ir modernizavimą regionuose. Priemonė įgyvendinama gražinamosios subsidijos būdu, t. y. priklausomai nuo pasiektų rezultatų įmonės, įgyvendinusios projektus, gražins dalį projektui skirtų lėšų, kurios vėl galės būti panaudotos naujiems projektams regionuose finansuoti.

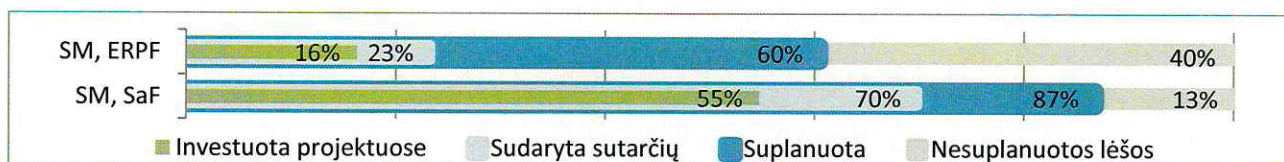
Pagal priemonę paskelbtas kvietimas teikti paraiškas sulaukė didelio pareiškėjų susidomėjimo. Įvertinti 158 projektai, kuriuose numatytos investicijos regionų plėtrai siekia 60 mln. eurų. Pagal projektuose numatytas veiklas lyderiauja medienos ir metalo apdirbimo, maisto pramonės ir nemetalo produktų gamybos įmonės.

Taip pat siekiant mažinti administracinę naštą pareiškėjams, LVPA modernizavo projektų finansavimo sutarčių pasirašymo procesą ir nuo 2019 m. liepos 1 d. visos projektų finansavimo sutartys jau pasirašomos elektroniniu būdu pagal kliento poreikius, t. y. tvirtinant jas kvalifikuotais parašais arba nesant galimybei siunčiant paštu.

Iki 2020 m. pabaigos Ekonomikos ir inovacijų ministerija dar turi pasirašyti sutarčių už 54 mln. eurų. Didžiąją šios sumos dalį ketinama paskirstyti šių metų I ketv. (43 mln. eurų). Likusios sutartys (11 mln. eurų) bus sudarytos iki 2020 m.

Atsižvelgiant į prioriteto įgyvendinimo eigą šioje ataskaitoje Ekonomikos ir inovacijų ministerijai siūlymai neteikiami.

4 prioritetas. Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas

* Pažanga skaičiuojama įvertinus 2019 m. birželio 5 d. LRV pasitarimo protokolu patvirtintą lėšų perskirstymą

Susisiekimo ministerijos administruojamų priemonių finansuojamų SaF lėšomis planavimas (87 proc.) ir sutarčių pasirašymas (70 proc.) atsilieka nuo Veiksmų programos vidurkio, tačiau investavimas (55 proc.) viršija vidutinį mokėjimų lygį.

Daug didesnis atsilikimas ERPF lėšomis finansuojamose priemonėse. Suplanuota 60 proc., sutarčių pasirašyta 24 proc., o investuota tik 16 proc. ministerijai skirtų ES fondų lėšų.

Mažiausia pažanga padaryta diegiant darnaus judumo priemones, kur suplanuota 45 proc. lėšų. Ši sritis itin svarbi dėl neigiamos įtakos aplinkos kokybei mažinimo transporto sektoriuje – tai pažymėjo ir EK šalies ataskaitoje⁵ Lietuvai. ES lėšomis parengtuose darnaus judumo miesto

⁵ Europos Komisija, Šalies ataskaita. Lietuva 2018

<https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2018-european-semester-country-report-lithuania-lt.pdf>

planuose (toliau – DJMP) didelis dėmesys skiriamas pėsčiųjų, dviračių, viešojo transporto infrastruktūrai, tinkamam žmonių, turinčių specialiųjų poreikių, infrastruktūros pritaikymui. DJMP įgyvendinimas – svarbiausias etapas, tačiau kol kas nepasirašyta nė viena finansavimo sutartis, todėl Susisiekimo ministerija kartu su CPVA turi užtikrinti, kad iki metų pabaigos būtų ne tik baigti planuoti visi projektai, bet ir pasirašytos projektų finansavimo sutartys.

Transporto sektoriuje nuo 2010 iki 2018 m. degalų ir energijos suvartojimas padidėjo 42,4 proc., o dyzelino suvartojimas nuo 2010 m. padidėjo 11 proc. ir 2018 m. sudarė 75 proc. transporto sektoriuje suvartojamų degalų. 90 proc. visų degalų transporto sektoriuje suvartoja kelių transportas. Viešojo transporto parkuose ir kroviniame transporte dominuoja dyzelinės transporto priemonės.

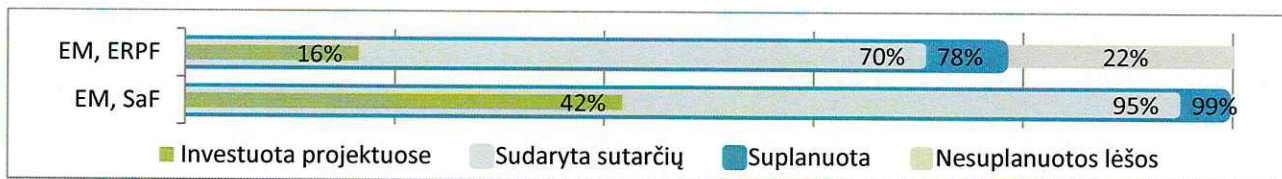
Pažymime, kad pagal atnaujintą Nacionalinį energetikos ir klimato srities veiksmų planą 2021–2030 m. (toliau – NEKS)⁶ Lietuvai nustatyti šiltnamio efektą sukeliančių dujų mažinimo tikslai – mažinti transporto sektoriaus priklausomybę nuo iškastinio kuro: 2020 m. tikslas sumažinti išmetamųjų ŠESD kiekį transporto sektoriuje 9 proc., palyginti su 2005 m.; 2030 m. tikslas sumažinti išmetamųjų ŠESD kiekį transporto sektoriuje 31 proc., palyginti su 2016–2018 m. vidurkiu. Atsinaujinančių energijos išteklių (AEI) dalis transporto sektoriuje 2015–2017 m. sumažėjo nuo 4,6 proc. iki 3,7 proc. dėl transporto sektoriuje suvartojamos energijos augimo. Pagrindinę AEI dalį sudaro biodegalai ir tik nedidelę dalį – elektros energijos vartojimas geležinkeluose ir keliuose (troleibusai).

Atsižvelgiant į tai, kad Energetikos ministerijai mažinamos 4 prioriteto lėšos, skirtos energijos efektyvumo didinimui, siūloma **padidinti Susisiekimo ministerijai skirtą 4 prioriteto finansavimą 30 mln. eurų ERPF lėšų** skiriant jas tiems patiems tikslams Susisiekimo ministerijos priemonėse, siekiant energijos efektyvumo rodiklio „Sutaupyta galutinės energijos kiekis transporto sektoriuje, GWh/metus“. Priimant sprendimus dėl priemonių pasirinkimo, prioritetas turėtų būti teikiamas numatytiems NEKS tikslams įgyvendinti.

Siūlymai Susisiekimo ministerijai:

- Imtis priemonių, kad iki 2020 m. vasario 28 d. būtų sudaryti regionų projektų sąrašai likusiai 16,5 mln. eurų lėšų sumai darnaus judumo priemonių diegimo projektams įgyvendinti;
- Iki 2020 m. kovo 31 d. pateikti informaciją Finansų ministerijai dėl siūlomo 30 mln. eurų ERPF lėšų investavimo, nurodant konkrečius projektus ir jų sutarčių sudarymo terminus.

Vidaus reikalų ministerija įgyvendina bandomąsias iniciatyvas, skirtas naujo regionų finansavimo modelio išbandymui. Naujasis finansavimo modelis apimtų ERPF ir ESF fondus. Siekiant kuo geresnių sisteminių bandomųjų iniciatyvų rezultatų bei išbandant finansavimo modelį, identifiкуotas poreikis įgyvendinti 4 prioritete numatytas veiklas. Atsižvelgiant į tai siūloma **skirti Vidaus reikalų ministerijai 4 prioriteto finansavimui 7 mln. eurų ERPF lėšų** šią sumą skiriant iš ENEF perskirstomų lėšų (plačiau apie ENEF lėšų perskirstymą - 4 prioriteto Energetikos ministerijos administruojamų priemonių aprašyme).

⁶ <https://enmin.lrv.lt/uploads/enmin/documents/files/Naujienos/Final%20NECPpateikimui%20EK%2012%2031.pdf>

Energetikos ministerijos 4 prioriteto administruojamų priemonių finansuojamų ERPF lėšomis planavimas (78 proc.) ir sutarčių pasirašymas (70 proc.) atsilieka nuo Veiksmų programos vidurkio. Ženkliai atsilieka lėšų investavimas (16 proc.).

SaF lėšomis finansuojamų projektų planavimo (99 proc.) ir sutarčių pasirašymo (95 proc.) tempas yra pakankamas, lėšų investavimas šiek tiek atsilieka nuo vidurkio (42 proc.).

Energetikos ministerijos administruojamų energijos efektyvumo didinimo viešuosiuose pastatuose grąžinamosios subsidijos bei finansinės ERPF priemonių nepakankamai sparčiam įgyvendinimui įtakos turėjo pasyvus viešųjų pastatų valdytojų dalyvavimas pastatų atnaujinimo programoje.

Atsižvelgiant į lėtą viešųjų pastatų atnaujinimo procesą, siekiant padidinti finansavimo patrauklumą ir spręsti kitas Programos įgyvendinimo problemas, paskatinti viešųjų pastatų valdytojus dalyvauti pastatų atnaujinimo programoje ir prisidėti prie Direktyvos 2012/27/EU reikalavimo iki 2020 m. renovuoti 3 proc. centrinės valdžios pastatų įgyvendinimo, Energetikos ministerijos ir Finansų ministerijos iniciatyva:

- pakeista ENEF projektų finansavimo schema, sukuriant galimybę paskolą derinti su grąžinamąją subsidija bei technine parama dokumentacijos parengimo išlaidoms padengti „vieno langelio“ principu. Tačiau net ir pradėjus naują finansinę schemą, paraiškų srautas iki 2019 m. buvo mažas;
- ministerijos (asignavimų valdytojai) įpareigotos suinventorizuoti jų valdomus pastatus ir pateikti sprendimus dėl planuojamų atnaujinti pastatų plotų;
- siekiant paspartinti ENEF įgyvendinimą, vyko susitikimai su Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos, Finansų ministerijos, Energetikos ministerijos, VIPA, CPVA atstovais, kurių metu suderinti bei iki II ketv. pab. patvirtinti papildomi Lietuvos Respublikos Vyriausybės pavedimai potencialiems pareiškėjams (viešųjų pastatų savininkams), po kurių sulaukta didesnio projektų srauto, tačiau proveržio nepastebėta;
- Finansų ministerijos iniciatyva užtikrinta, kad tvirtinant 2020 m. asignavimus ministerijoms, būtų atsižvelgta į Programoje nustatytą įpareigojimų vykdymo pažangą, o už įpareigojimų nevykdymą derybų metu mažinti asignavimų, kasmet skiriamų lėšų valdomo turto (viešųjų pastatų) priežiūrai, išlaikymui ir remontui, dalį;
- Finansų ministerijos iniciatyva vykdyti reguliarius VIPA ir Turto banko techniniai susitikimai siekiant paspartinti jų rengiamų paraiškų rengimą ir teikimą VIPA; VIPA taip pat aktyviai bendravo su potencialiais projektų vykdytojais;
- siekiant supaprastinti energijos efektyvumo didinimo projektų investicinių projektų vertinimą, bendradarbiaujant su VIPA ir CPVA buvo atnaujinta sąnaudų veiksmingumo analizės skaičiuoklė bei patikslinta Optimalios alternatyvos pasirinkimo ir vertinimo metodika;
- taip pat Energetikos ministerija inicijavo Programos keitimą, numatant minimalius siektinus energijos efektyvumo reikalavimus atnaujinamiems pastatams siekiant aiškumo vertinant investiciniuose projektuose pateikiamas sprendinių alternatyvas;
- vykdyti reguliarius techniniai susitikimai tarp Energetikos ministerijos, Finansų ministerijos, CPVA, VIPA įgyvendinimo klausimams spręsti;
- Energetikos ministerija keičia viešųjų pastatų atnaujinimo finansavimo schemą, projektų atrankos kriterijus ir gerina projektų finansavimo sąlygas.

Net ir atlikus šiuos veiksmus, identifikuojama rizika iki metų pabaigos nespėti sudaryti visų finansavimo sutarčių, todėl Energetikos ministerija kartu su VIPA turi nuolat stebėti projektų įgyvendinimo eigą, esant poreikiui, organizuoti techninius susitikimus su potencialiais projektų vykdytojais, kurių metu identifiкуotų projektų nepakankamai spartaus įgyvendinimo problemas ir teiktų konsultacijas, kaip tas problemas būtų galima išspręsti ir paspartinti projektų įgyvendinimą.

Kita didelė rizika šio prioriteto Energetikos ministerijos ERPF priemonėse – laiku nespėti investuoti 26 mln. eurų skirtų gatvių apšvietimo projektams įgyvendinti. 12 mln. eurų planuojama skirti subsidinei gatvių apšvietimo priemonei, tačiau šiuo metu dar nėra parengto priemonės įgyvendinimo plano, o pagal finansinę priemonę yra panaudota tik 2,9 proc. gatvių apšvietimui skirtų lėšų.

Atsižvelgiant į lėtą viešųjų pastatų bei gatvių apšvietimo atnaujinimo procesą bei į Energetikos bei Finansų ministerijos atliktus skatinimo veiksmus, kurie reikiamo proveržio nepadarė, nuspręsta dalį lėšų perskirstyti tarp priemonių bei perskirstyti dalį Energijos efektyvumo fondo lėšų. Todėl siūloma **sumažinti Energetikos ministerijai skirtą 4 prioriteto finansavimą 50 mln. eurų ERPF lėšų.**

Lėtesniam SaF lėšomis finansuojamų projektų investavimui įtakos turėjo ir užtrukęs specifinių, gyventojams skirtų katilų keitimo bei gaminančių vartotojų skatinimo priemonių (40 mln. eurų) planavimas, pareikalavęs papildomo pasirengimo – finansavimo sąlygų pritaikymo ir supaprastinimo, tačiau šias priemones, kurios sulaukė didžiulio gyventojų susidomėjimo ir kurių naudą efektyviau naudojant energiją individualių namų šildymui bei patiems gyventojams gaminant ir naudojant saulės energijos pagamintą elektros energiją galima laikyti vienu didžiausių Energetikos ministerijos pasiekimų. Atsižvelgiant į didžiulį gyventojų susidomėjimą gaminančių vartotojų skatinimo priemonėmis ir į vieno iš NENS tikslų – iki 2020 m. sukūrus palankią investicijų aplinką, turėti ne mažiau kaip 34 tūkst. elektros energijos vartotojų – įgyvendinimą, siūloma **padidinti Energetikos ministerijai skirtą 4 prioriteto finansavimą 11 mln. eurų SaF lėšų**, papildomas lėšas skiriant gaminančių vartotojų skatinimo priemonėms.

Energetikos ministerija, siekdama suplanuoti likusias ES SaF lėšas ir padidinti nepaklausios konkursinės nedidelės galios biokuro kogeneracijos skatinimo priemonės patrauklumą bei pagreitinti jos įgyvendinimą, pakeitė Nacionalinę šilumos ūkio plėtros 2015–2021 m. programą. Taip pat patikslino nedidelės galios biokuro kogeneracijos skatinimo priemonės projektų atrankos kriterijus bei finansavimo sąlygas ir 2019 m. gruodžio 30 d. paskelbė kvietimą teikti paraiškas.

Siūlymas Energetikos ministerijai:

- Iki 2020 m. I ketvirčio pabaigos paskelbti kvietimą teikti paraiškas pagal atnaujintą grąžinamosios subsidijos viešųjų pastatų atnaujinimo priemonę;
- Iki 2020 m. balandžio 30 d. paskelbti kvietimą teikti paraiškas gatvių apšvietimo projektams finansuoti.

Siekiant pritraukti daugiau privačių investuotojų, kurie prisidėtų finansuojant Daugiabučių namų modernizavimo programos projektus (teikti lengvatines paskolas gyventojams), 2019 m. IV ketv. baigus derinti atitinkamų teisės aktų pakeitimus tarp Europos investicijų banko (EIB), Aplinkos ir Finansų ministerijų, 2019 m. gruodžio 19 d. EIB, kaip Rizikos pasidalijimo fondo (finansuojamo ERPF ir nacionalinėmis lėšomis), valdytojas, paskelbė kvietimą teikti paraiškas, siekdamas atrinkti finansų tarpininką, kuriam bus pavestas naujos finansavimo platformos valdymas. Nauja 250 mln. eurų vertės finansavimo platforma ateityje prisidės finansuojant naują daugiabučių namų modernizavimui (atnaujinimui) skirtų lengvatinių paskolų portfelį. Planuojama, kad pagal naują finansavimo platformą lengvatinės paskolos bus pradėtos teikti 2020 m. birželio mėn.

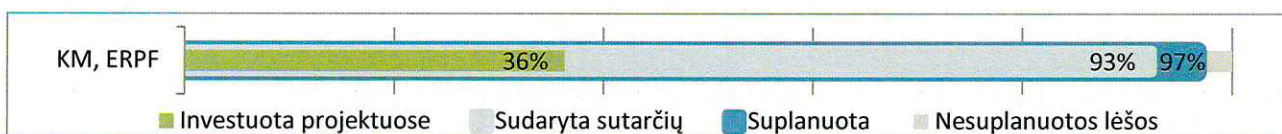
Siekiant užtikrinti ES fondų lėšų investavimą bei privačių investuotojų lėšų pritraukimą į platformą, būtina užtikrinti tvaraus projektų srauto formavimą. Taip pat svarbu užtikrinti nuoseklią aktualių duomenų apie numatomus įgyvendinti ir įgyvendinamus projektus sistemimą ir stebėseną vienoje vietoje.

Atsižvelgiant į mažesnį nei planuota baigtų įgyvendinti daugiabučių namų modernizavimo projektų skaičių, Aplinkos ministerijai pavesti užtikrinti pakankamą srautą projektų, kurie turėtų galimybę pretenduoti į naujos finansavimo platformos lengvatinių paskolų portfelį.

Siūlymas Aplinkos ministerijai:

- Iki 2020 m. birželio 1 d. užtikrinti, kad būtų pakankamas srautas projektų, kurie būtų įgyvendinami pagal naują finansavimo platformą;
- Iki 2020 m. kovo 31 d. užtikrinti, kad VŠĮ Būsto energijos taupymo agentūra įdiegtų informacinę sistemą, kuri būtų prieinama visoms su daugiabučių namų modernizavimo programos įgyvendinimu susijusioms institucijoms.

5 prioritetas. Aplinkosauga, gamtos išteklių darnus naudojimas ir prisitaikymas prie klimato kaitos

Iki 2019 m. pab. beveik visos Kultūros ministerijos 5 prioriteto lėšos jau suplanuotos, 93 proc. sumai sudarytos sutartys ir 36 proc. lėšų išmokėta.

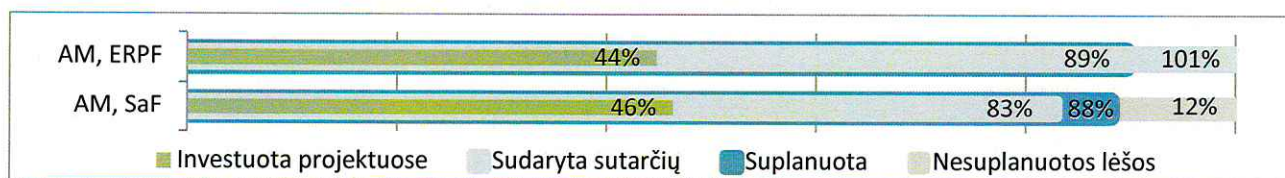
Kultūros ministerija įgyvendina visas Veiksmų programoje numatytas priemones, kuriomis siekiama padidinti kultūros paveldo aktualumą, lankomumą ir pritaikymą visuomenės poreikiams. Nuo 2019 m. pradžios pradėta įgyvendinti ir kultūros paveldo finansinė priemonė (paskelbtas kvietimas teikti paraiškas ir jau įgyvendinami 2 projektai). Pagal šią priemonę Kultūros paveldo fondas (5,2 mln. eurų) teikia lengvatinės paskolas kultūros paveldo objektams atnaujinti ir įveikinti.

Baigtų 5 prioriteto kultūros paveldo projektų daugėja (2019 m. baigta 11 projektų), tačiau baigti projektai smulkūs, todėl bendras projektų įgyvendinimo bei investavimo tempas nepakankamas. Didelės apimties kultūros paveldo projektų įgyvendinimas susijęs su ilgai trunkančiomis paruošiamosiomis veiklomis (kultūros paveldo tyrimais, projektavimo procesu, viešųjų pirkimų procedūromis). Pradėjus įgyvendinti projektus darbai stabdomi dėl darbų pakeitimų, dažnai didesni kultūros paveldo projektai prašo papildomo finansavimo darbams užbaigti. Norėdama paspartinti projektų įgyvendinimą, Kultūros ministerija 2019 m. perskirstė po konkursinių kultūros paveldo priemonių likusias nepanaudotas lėšas (apie 13 mln. eurų) valstybinės kultūros paveldo priemonės projektams.

Tinkamam projektų įgyvendinimui labai svarbu nuolat vertinti projektų rizikas, nedelsiant identifikuoti priežastis ir spręsti vėluojančių projektų problemas.

Kultūros ministerija 2020 m. I ketv. planuoja pasirašyti paskutinę 5 prioriteto kultūros paveldo priemonės sutartį, kuri finansuos Gedimino kalno aikštelės ir pietrytinio šlaito rekonstrukciją (apie 7,4 mln. eurų). Atsižvelgdama į ankstesnius Gedimino kalno šlaitų tvarkymo darbus, šalinant avarijos padarinius bei kvestionuojamą darbų kokybę, 2019 m. I ketv. Kultūros ministerija buvo įpareigota tolimesnius Gedimino kalno šlaitų stabilizavimo darbus finansuoti tik projekto vykdytoji užtikrinus reikiamų inžinerinių geologinių ir geotechninių tyrimų atlikimą, šlaitų tvarkymo darbų projekto ekspertavimą bei tinkamą tvarkybos darbų dokumentavimą. Gedimino kalno aikštelės darbai jau vykdomi, o iki 2020 m. vidurio planuojama užbaigti Gedimino kalno pietrytinio šlaito projektavimo darbus. Pagal Kultūros ministerijos pateiktą informaciją, visi reikiami tyrimai įtraukti į projektavimo darbų sutartį, o vadovaujantis Statybos įstatymu projekto vykdytojas turės atlikti techninio projekto ekspertizę.

Aplinkos ministerijos 5 prioriteto administruojamų priemonių įgyvendinimo (86 proc.) ir investavimo (45 proc.) tempas yra pakankamas, pasirašant ERPF lėšomis finansuojamų projektų sutartis pasinaudota virškontraktavimo galimybe.

Siekdama visiškai suplanuoti administruojamų priemonių lėšas, Aplinkos ministerija aktyviai perskirta jų likučius ir planuoja jų panaudojimą. Tačiau SaF lėšomis finansuojamose priemonėse dar nesudaryta sutarčių už 123 mln. eurų. Daugiausia sutarčių turi būti pasirašyta pažeidimo vandentvarkos srityje taisymui skirtoje priemonėje (už 12,9 mln. eurų), taip pat komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros ir perdirbimo pajėgumų sukūrimo priemonėje (už 22,5 mln. eurų) bei visuomenės informavimo apie aplinką ir rekreacinių objektų tvarkymą priemonėje (už 9,5 mln. eurų). Biologinės įvairovės apsaugos priemonėje dar nesuplanuota 7 mln. eurų, todėl labai svarbu, kad Aplinkos ministerija sustiprintų lėšų planavimo priežiūrą ir laiku imtųsi visų reikalingų veiksmų, kad visos sutartys būtų sudarytos iki 2020 m. pabaigos.

Svarbiausia problemine sritimi šiame prioritete išlieka efektyvus ES lėšų investavimas šalinant galimą pažeidimą dėl nepakankamo gyventojų prijungimo prie centralizuotų nuotekų tinklų. Naujo finansavimo modelio (grąžinamoji subsidija ir paskola) pažanga dar nedidelė, todėl Aplinkos ministerija turi paspartinti finansavimo skyrimą pagal atnaujintas projektų finansavimo sąlygas, skatinančias įmonių jungimąsi ar investavimą kitos savivaldybės teritorijoje. Pažeidimo šalinimo klausimas neatsiejamas nuo įmonių stambinimo ir optimizavimo, kurio poreikis seniai pagrįstas, tačiau nesiimta konkretnių veiksmų tam įgyvendinti.

Kelių ES finansavimo laikotarpių patirtis parodė, kad infrastruktūros kūrimas, nesiejant finansavimo su sektoriaus stambinimo veiksmais, nedidina efektyvumo, o sąnaudų dengimo principo netaikymas sąlygoja dar didesnių investicijų poreikį. Pažymėtina, kad infrastruktūros atnaujinimas ar plėtra 2021-2027 periode galimai nebebus finansuojami. Taip pat, demografinė statistika rodo, kad sukurtos infrastruktūros apimtys ateityje nebeatitiks mažėjančių paslaugų gavėjų skaičiaus. Todėl Finansų ministerijos nuomone, vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonių stambinimo etapų išdėstymas iki 2050 metų yra nepagrįstai ilgas ir neužtikrina efektyvaus sektoriaus veikimo ir tinkamų paslaugų vartotojams už palankią kainą. Todėl Aplinkos ministerija turėtų papildyti Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymą, įtraukdama spartesniam įmonių stambinimui reikalingas nuostatas.

Rizika dėl kito visai Lietuvai svarbaus objekto – Lietuvos zoologijos sodo rekonstrukcijos šiuo metu valdoma pagal sudarytą veiksmų planą. Aplinkos ministerija kartu su APVA dar labiau sustiprino projekto stebėseną ir laiku imasi veiksmų, kad nebūtų nukrypta nuo rekonstrukcijos įgyvendinimo plano. Būtina ir toliau vykdyti nuoseklų projekto eigos priežiūrą, siekiant kad atnaujintas zoologijos sodas lankytojams būtų atvertas 2023 m. birželio mėn.

Siūlymas Aplinkos ministerijai:

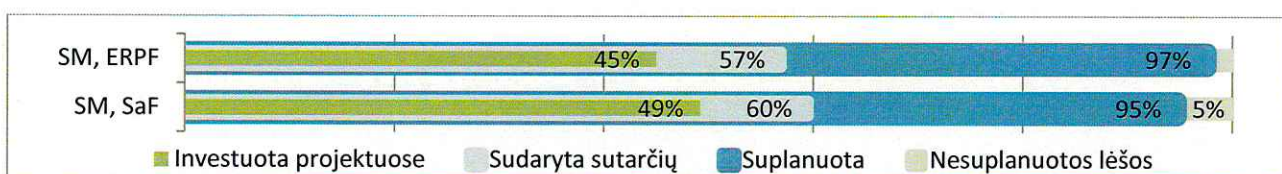
- Iki 2020 m. kovo 12 d. sudaryti veiksmų planą, užtikrinantį, kad iki metų pabaigos bus pasirašytos visos priemonės „Nuotekų surinkimo tinklų plėtra“ projektų finansavimo sutartys;
- Iki 2020 m. kovo 31 d. sudaryti konkrečių veiksmų planus dėl kiekvienos prasčiausią finansinę padėtį turinčių įmonių konsolidavimo;
- Iki 2020 m. kovo 31 d. įvertinti pagal priemonę „Biologinės įvairovės apsauga“ jau pateiktus projektinius pasiūlymus, o iki 2020 m. birželio 31 d. - 2020 m. II ketv. pateiktus projektinius pasiūlymus ir įtraukti projektus į valstybės projektų sąrašą arba, jei projektai nėra tinkami, lėšas perskirstyti kitoms priemonėms.

2019 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybė pritarė siūlymui skirti 13,9 mln. eurų Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos gelbėjimo modulių įsigijimui. Projekto įgyvendinimo metu bus atnaujintas gaisrinių mašinų parkas, pakeičiant daugiau nei 20 metų tarnavusius automobilius moderniais, kurie būtų aprūpinti visa reikalinga gelbėjimo įranga, reikalinga tiek gaisrų gesinimo, tiek ir kitų ekstrinių situacijų gelbėjimo darbų metu. Naujų gelbėjimo modulių įsigijimas prisidės prie Veiksmų programos 5 prioriteto 5.1.1 uždavinio tikslų įgyvendinimo, kuriame pažymima, kad vis akivaizdžiau pasireiškianti klimato kaita kelia grėsmę aplinkai ir ūkinei veiklai, taip pat dažnėja ekstremaliųjų gamtinių reiškinių pasikartojimas, trukmė ir stiprumas.

Atsižvelgiant į tai, kad 2019 m. buvo skirta ne visa reikalinga suma ir atsižvelgiant į Vidaus reikalų ministerijos prašymą rasti galimybių skirti ES fondų lėšų likusiems gelbėjimo moduliams įsigyti, siūloma **padidinti Vidaus reikalų ministerijai skirtą 5 prioriteto finansavimą 3,3 mln. eurų ERPF lėšų**, šią sumą skiriant iš ENEF perskirstomų lėšų (plačiau apie ENEF lėšų perskirstymą - 4 prioriteto Energetikos ministerijos administruojamų priemonių aprašyme). Atkreiptinas dėmesys į tai, kad ES lėšomis turi būti finansuojamos tik būtinos gelbėjimo modulių įsigijimo, o ne eksploatacinės išlaidos (kuras, tepalai, draudimas, aptarnavimas, remontas ir kt.).

6 prioritetas. Darnaus transporto ir pagrindinių tinklų infrastruktūros plėtra

* Pažanga skaičiuojama įvertinus 2019 m. birželio 5 d. LRV pasitarimo protokolu patvirtintą lėšų perskirstymą

Susisiekimo ministerija iki 2019 m. pabaigos suplanavo 96 proc. visų 6 prioritetui skirtų lėšų, sudarė 58 proc. sutarčių bei išmokėjo 47 proc. lėšų.

Susisiekimo ministerijos administruojamų priemonių projektų planavimas pakankamai spartus, tačiau sutarčių sudarymo tempas (58 proc.) atsilieka nuo Veiksmų programos vidurkio, ypač intelektualios transporto sistemų diegimo TEN-T tinkle, neigiamo poveikio aplinkai mažinimo geležinkeliuose bei laivybos sąlygų vandens transporte užtikrinimo priemonėse. Susisiekimo ministerija turėtų imtis aktyvesnių veiksmų ir užtikrinti, jog visos finansuojamos investicijos būtų įgyvendintos numatyta apimtimi.

Atsižvelgiant į Valstybės kontrolės 2018 m. atlikto audito rezultatus, kuriuose nustatyta, kad 21 tūkst. km valstybinės reikšmės kelių būklė prastėja (66 proc. kelių būklė gera, 34 proc. kelių būklė patenkinama arba bloga) ir siekiant užtikrinti tinkamą kelių infrastruktūrą, Susisiekimo ministerijai siūloma leisti virškontraktuoti 30 mln. eurų ES fondų lėšų (t. y. prisiimant įsipareigojimus pagal sutartis viršyti skiriamas ministerijai šiame prioritete ES lėšas). Tai leis finansuoti Nacionalinėje susisiekimo plėtros 2014–2022 metų programoje numatytus ir finansavimui parengtus kelių infrastruktūros projektus, kuriems ES lėšų iki šiol trūko.

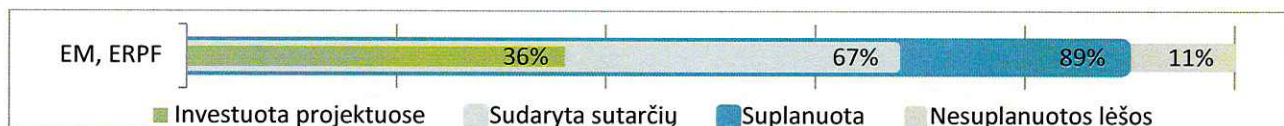
Siūlymas Susisiekimo ministerijai:

- Iki 2020 m. kovo 16 d. įtraukti likusius projektus į valstybės projektų sąrašą pagal priemonę „TEN-T kelių tinklo techninių parametrų gerinimas ir pralaidumo didinimas“;
- Iki 2020 m. kovo 31 d. Finansų ministerijai pateikti veiksmų planą dėl intelektualios transporto sistemų diegimo TEN-T tinkle, neigiamo poveikio aplinkai mažinimo geležinkeliuose, laivybos sąlygų vandens transporte užtikrinimo priemonių, numatant projektų sutarčių sudarymo

terminus;

- Iki 2020 rugpjūčio 31 d. į valstybės projektų sąrašą įtraukti projektus, kuriuos planuojama finansuoti iš 6 prioritetui skirto virškontraktavimo.

* Pažanga skaičiuojama įvertinus 2019 m. birželio 5 d. LRV pasitarimo protokolu patvirtintą lėšų perskirstymą

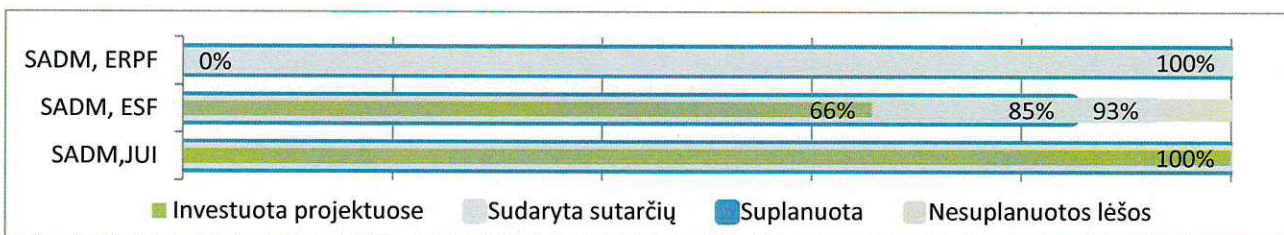
Energetikos ministerijos administruojamų priemonių projektų planavimas (89 proc.) šiek tiek atsilieka nuo Veiksmų programos vidurkio. Žymiau nuo vidurkio atsilieka sutarčių sudarymo (67 proc.) ir investavimo (36 proc.) tempas.

Sutarčių sudarymas atsilieka, kadangi vėlavo valstybės projektų planavimo būdu įgyvendinamų elektros ir dujų perdavimo sistemos modernizavimo ir plėtros priemonių projektų planavimas, kuris priklauso nuo AB Litgrid ir Ambergrid infrastruktūros planų (projektai išdėstyti laike pagal pajėgumus ir prioritetiškumą). Tačiau didelės rizikos dėl sutarčių nesudarymo laiku, t. y. iki 2020 m. pabaigos, nėra. Energetikos ministerija dalį sutarčių (už 15 mln. eurų) planuoja sudaryti iki 2020 m. I ketvirčio pabaigos, o likusią dalį iki 2020 m. pabaigos.

Siūlymas Energetikos ministerijai:

- Iki 2020 m. III ketvirčio pabaigos įtraukti likusius projektus į valstybės projektų sąrašus pagal valstybės planavimo būdu įgyvendinamas elektros ir dujų perdavimo sistemos modernizavimo ir plėtros priemones.

7 prioritetasis. Kokybiško užimtumo ir dalyvavimo darbo rinkoje skatinimas

* Pažanga skaičiuojama įvertinus 2019 m. birželio 5 d. LRV pasitarimo protokolu patvirtintą lėšų perskirstymą

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos administruojamų priemonių įgyvendinimo rodikliai viršija vidutinius: suplanuotos beveik visos lėšos, sutarčių pasirašyta (su virškontraktavimu) 93 proc., o investuota 66 proc. ministerijai skirtų ESF lėšų.

Iki 2019 m. pabaigos Socialinės apsaugos ir darbo ministerija suplanavo didžiąją dalį 7 prioriteto investicijų, o dalį nesuplanuotų 7 prioriteto ESF lėšų planuoja perskirstyti tarp priemonių: 14,5 mln. eurų bus skiriama bedarbių integracijos į darbo rinką projektams, siekiant patenkinti lėšų poreikį aktyvios darbo rinkos politikos įgyvendinimui 2021 metais, 3,5 mln. eurų bus skirta Verslumo skatinimo fondo 2014-2020 teikiamoms paskoloms finansuoti.

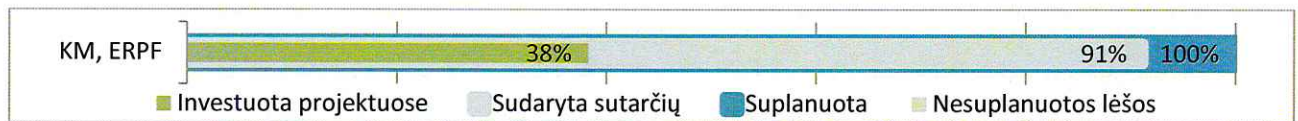
Siekiant per 2020 metus projektams paskirti visas lėšas bus pasirašytos sutartys likusiai neįgaliųjų profesinės reabilitacijos lėšų sumai (1,9 mln. eurų) bei 0,4 mln. eurų skirta Užimtumo tarnybos administracinių gebėjimų stiprinimui.

2019 m. gruodžio mėn. buvo pasirašyta sutartis dėl Užimtumo tarnybos projekto „Užimtumo skatinimo ir motyvavimo paslaugų nedarbingiems ir socialinę paramą gaunantiems asmenims modelis“, kurio vertė 4 mln. eurų, finansavimo ESF lėšomis (2019 metais projekto įgyvendinimas buvo finansuojamas LR biudžeto lėšomis).

Siūlymas Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai:

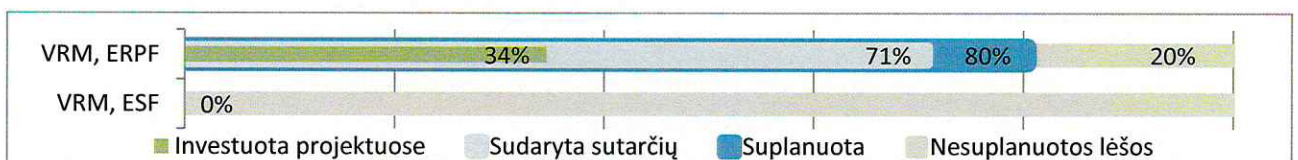
- Perskirstyti lėšas tarp priemonių, siekiant patenkinti aktyvios darbo rinkos politikos lėšų poreikį 2021 metais.

Iki 2019 m. pab. visos Kultūros ministerijos 7 prioriteto lėšos jau suplanuotos, 91 proc. sumai sudarytos sutartys ir 38 proc. lėšų išmokėta.

2019 m. buvo baigti 8 kultūros infrastruktūros projektai, tačiau baigti projektai smulkūs, todėl bendras investavimo tempas nepakankamas. Ilgo lėšų neišmokėjimo projektams priežastys – teismai dėl viešųjų pirkimų, ilgai nagrinėjami objekto dalių nuosavybės klausimai, lėšų apmokėti pripažintas netinkamomis finansuoti išlaidas paieška. Siekiant spartinti projektų įgyvendinimą Kultūros ministerija kartu su CPVA turėtų vykdyti projektų stebėseną, kuo skubiau identifikuoti projektų vėlavimo priežastis, vertinti projektų riziką ir nedelsiant imtis priemonių, kad projektai būtų įgyvendinami laiku.

Kultūros ministerija 2020 m. I ketv. planuoja pasirašyti tris likusias kultūros infrastruktūros sutartis (Klaipėdos valstybinio muzikinio teatro, Lietuvos aviacijos muziejaus ir Kauno IX forto muziejaus modernizavimo). Šių sutarčių pasirašymui trūkstamas lėšas (apie 3,8 mln. eurų) ketinama perkelti iš sutaupyty šio prioriteto regioninėje kultūros infrastruktūros priemonėje bei padengti Valstybės investicijų programos lėšomis. Lieka rizika, kad projektuose įvykdžius viešuosius pirkimus išaugs projektų vertė ir atitinkamai papildomų lėšų poreikis.

Vidaus reikalų ministerijos 7 prioriteto administruojamų ERPF lėšomis finansuojamų priemonių projektų planavimas ir įgyvendinimas atsilieka nuo visos Veiksmų programos įgyvendinimo vidurių (suplanuota 80 proc., pasirašyta sutarčių 71 proc., investuota 34 proc.).

Vidaus reikalų ministerijos ERPF lėšomis finansuojamų priemonių projektų lėtą planavimą ir įgyvendinimą lemia finansavimo laikotarpio pabaigoje pradėtas naujų Vilniaus miesto savivaldybės (toliau – VMS) projektų rengimas (rizikingo Šeškinės daugiafunkcio komplekso projektui numatytos ES lėšos (29 mln. eurų) buvo skirtos naujiems VMS projektams), taip pat miesto inžinerinės infrastruktūros, svarbios verslui, atnaujinimo ir plėtros priemonės lėtas planavimas.

Tačiau iki 2019 m. pabaigos minėtose priemonėse įvyko proveržis. Vidaus reikalų ministerija šiuo metu vertina ir derina VMS projektinius pasiūlymus, kurių vertė 13 mln. eurų, likusius projektinius pasiūlymus VMS turi pateikti iki 2020 m. kovo 23 d. Atsižvelgiant į iki šiol stebimą didelį VMS projektų vėlavimą, siūloma Vidaus reikalų ministerijai nuolat stebėti įgyvendinimo eigą, operatyviai spręsti vėluojančių projektinių pasiūlymų pateikimo problemas arba siūlyti sprendimus dėl lėšų perskirstymo ar panaudojimo labiau parengtiems projektams.

2019 m. gruodžio mėnesį Vidaus reikalų ministerija pagal Integruotų teritorijų vystymo programų veiksmų atrankos tvarkos aprašą⁷ atrinko tinkamus veiksmus (projektus), skirtus infrastruktūrai atnaujinti ir (ar) įrengti, kurie galėtų būti finansuojami pagal miesto inžinerinės

⁷ Integruotų teritorijų vystymo programų veiksmų atrankos tvarkos aprašas, patvirtintas Vidaus reikalų ministro 2018 m. gegužės 9 d. įsakymu Nr. 1V-342.

infrastruktūros, svarbios verslui, atnaujinimo ir plėtros priemone. Visai minėtos priemonės lėšų sumai atrinktų projektų projektinius pasiūlymus savivaldybės turi pateikti iki 2020 m. vasario 28 d., o valstybės projektų sąrašą planuojama sudaryti iki 2020 m. balandžio 30 d.

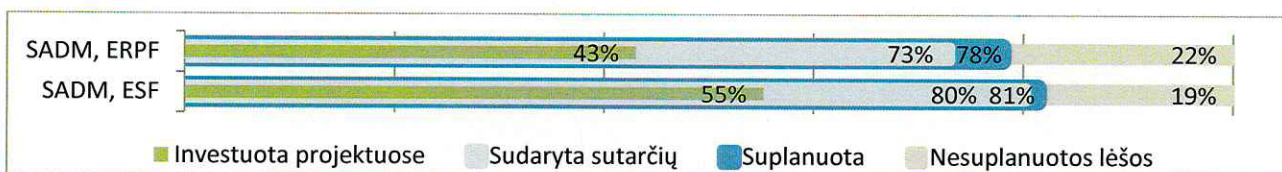
Dalį nesuplanuotų lėšų (apie 7 mln. eurų) Vidaus reikalų ministerija planuoja skirti jau įgyvendinamų projektų intensyvumo padidinimui, t. y. savivaldybių finansavimo daliai sumažinti. Atsižvelgiant į tai, kad projektai jau suplanuoti, o kai kuriais atvejais ir įgyvendinami, intensyvumo padidinimas nesukuria papildomos naudos visuomenei, kurią galėtų sukurti naujų, papildomų veiklų ir rezultatų finansavimas. Todėl siekiant efektyvesnio ES lėšų investavimo, siūloma likusias nesuplanuotas lėšas skirti naujiems projektams. Atsižvelgiant į tai siūloma **sumažinti Vidaus reikalų ministerijai skirtą 7 prioriteto finansavimą 7 mln. eurų ERPF lėšų** šias likusias nesuplanuotas lėšas skiriant neįgaliųjų institucinės globos pertvarkai (plačiau apie finansavimo skyrimą 8 prioriteto Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos veiklų įgyvendinimo aprašyme).

Įgyvendinant bandomąją iniciatyvą, skirtą naujo regionų finansavimo modelio išbandymui ir siekiant kuo geresnių sisteminių bandomosios iniciatyvos rezultatų, identifiкуotas poreikis įgyvendinti ir 10 Veiksmų programos prioritete numatytas veiklas, todėl siūloma **sumažinti Vidaus reikalų ministerijai skirtą 7 prioriteto finansavimą 1 mln. eurų ESF lėšų** šias lėšas skiriant bandomajai iniciatyvai 10 prioritete.

Siūlymas Vidaus reikalų ministerijai:

- Iki 2020 m. kovo 23 d. užtikrinti, kad kompleksinės paslaugų plėtros integruotų teritorijų vystymo programų tikslinėse teritorijose nauji Vilniaus miesto savivaldybės projektiniai pasiūlymai būtų pateikti, o Vilniaus miesto savivaldybei jų nepateikus, nedelsiant priimti sprendimus dėl projektų pakeitimo labiau parengtais, neprobleminiais projektais arba lėšų perskirstymo;
- Iki 2020 m. balandžio 30 d. užtikrinti, kad būtų sudaryti valstybės projektų sąrašai pagal priemonės „Miesto inžinerinės infrastruktūros, svarbios verslui, atnaujinimas ir plėtra“ projektų finansavimo sąlygų aprašą Nr. 2 ir suvaldyta galimo sutarčių nesudarymo laiku (iki 2020 m. pabaigos) rizika;
- Iki 2020 m. kovo 24 d. užtikrinti, kad būtų atliktas Tauragės regiono integruotos teritorijų vystymo programos pakeitimas, įtraukiant naujo regionų finansavimo modelio bandomąją iniciatyvą.

8 prioritetas. Socialinės įtraukties didinimas ir kova su skurdu

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 8 prioriteto priemonių planavimas (80 proc.) atsilieka. Pasirašytų sutarčių (77 proc.) bei investuotų lėšų (49 proc.) procentas beveik atitinka Veiksmų programos vidurkį.

Ministerija toliau tęsia institucinės globos pertvarkai vykdyti skirtų veiklų planavimą ir finansavimą. ESF lėšomis (apie 17,7 mln. eurų) planuojama finansuoti neįgaliųjų integracijos bendruomenėje paslaugas, informuoti ir šviesti visuomenę apie neįgaliųjų globos pertvarką. Užsitęsęs projekto partnerių atrankai, projektas į valstybės projektų sąrašą įtrauktas tik 2019 m. pabaigoje, o finansavimą numatoma skirti 2020 m. pradžioje.

Iki 2020 m. sausio pradžios suplanuoti visi savivaldybių projektai, skirti sukurti vaikų globos pertvarkai reikalingą infrastruktūrą bendruomenėse už 13 mln. eurų, sprendimų dėl finansavimo

skyrimo priimta už 10 mln. eurų, pasirašyta sutarčių už 8,1 mln., o iki 2020 m. I ketv. pabaigos tikimasi sudaryti visas likusias sutartis.

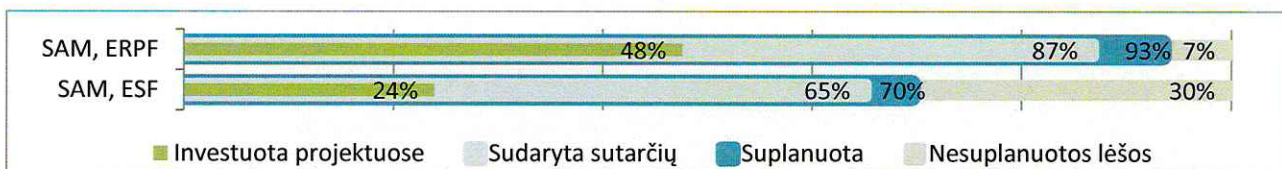
Dar nėra suplanuota ERPF lėšų dalis (24,5 mln. eurų) skirta neįgaliųjų institucinės globos pertvarkai. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija rengia priemonės investicinį projektą. Iki 2019 m. pabaigos parengtos 4 investicinio projekto dalys, apimančios Telšių, Tauragės, Marijampolės, Kauno regionus (joms įgyvendinti reikės 24,5 mln. eurų). 2020 m. vasario pradžioje baigtos rengti investicinio projekto dalys, apimančios Vilniaus ir Šiaulių regionus. Pastarųjų dviejų regionų neįgaliųjų bendruomeninių paslaugų plėtrai trūksta 12 mln. eurų (iš jų ES lėšų – 10,3 mln. eurų), siekiant užbaigti neįgaliųjų institucinės globos pertvarkos I etapą šiuose regionuose 2014–2020 m. laikotarpio ES fondų lėšomis. Atsižvelgiant į tai siūloma **padidinti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai skirtą 8 prioriteto finansavimą 10,3 mln. eurų ERPF lėšų**. Finansavimas didinamas perskirstant nesuplanuotas Vidaus reikalų ministerijos 7 ir 8 prioriteto ERPF lėšas. Atkreiptinas dėmesys, kad Socialinės apsaugos ir darbo ministerija privalo atsižvelgti į institucinės globos pertvarkos esminę nuostatą – siekti sudaryti sąlygas neįgaliesiems ir jų šeimoms gauti individualias jų poreikius atitinkančias bendruomenines paslaugas, plėtojant bendruomeninių paslaugų teikimui reikalingą infrastruktūrą. Inicijuota pertvarka turi būti suderinta su Neįgaliųjų teisių konvencija, kurios tikslas – esminis žmonių su negalia teisių pokytis, užtikrinant visų neįgaliųjų lygiateisį naudojimąsi visomis žmogaus teisėmis ir pagrindinėmis laisvėmis.

Taip pat vėluojama paskelbti kvietimą projektams, kurie kurs infrastruktūrą vaikams su negalia ir jų šeimos nariams (tam ministerijai sudaryta 12 mln. eurų virškontraktavimo galimybė). Ministerija kvietimą teikti paraiškas planavo paskelbti 2020 m. sausio mėnesį, tačiau dar nepatvirtinti projektų atrankos kriterijai ir projektų finansavimo sąlygų aprašas. Siekiant projektų sutartis sudaryti iki 2020 m. pabaigos, kvietimas turi būti paskelbtas kovo pabaigoje.

2019 m. pab. savivaldybėse pradėta teikti asmeninio asistento paslauga fizinę ir (ar) kompleksinę negalią turintiems asmenims (išskyrus Širvintų ir Neringos savivaldybes, kurios informavo neturinčios šios paslaugos poreikio). Asmeninio asistento paslauga ypač aktuali pertvarkant socialinės globos sistemą, siekiant sudaryti sąlygas neįgaliesiems, jų šeimoms (globėjams, rūpintojams) gauti individualias jų poreikius atitinkančias bendruomenines paslaugas ir siekiant užtikrinti šių asmenų savarankiškumą.

Siūlymas Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai:

- Iki 2020 m. kovo 31 d. pagal priemonę „Paslaugų infrastruktūra vaikams“ paskelbti kvietimą teikti paraiškas;
- Iki 2020 m. liepos 31 d. pagal priemonę „Institucinės globos pertvarka: investicijos į infrastruktūrą“ visus projektus, skirtus neįgaliųjų globos pertvarkai, įtraukti į valstybės projektų sąrašus.

Sveikatos apsaugos ministerijos ERPF lėšomis finansuojamų priemonių planavimas (93 proc.) ir įgyvendinimas (sutartys 87 proc., investuota 48 proc.) atitinka vidutinį Veiksmų programos įgyvendinimo lygį.

Žymiai vėluoja ESF lėšomis finansuojamų priemonių planavimas (70 proc.) ir įgyvendinimas (investuota tik 24 proc.). Investicijos atsiliko kadangi ilgą laiką nebuvo sprendimų dėl finansuotinų veiklų, investuojant nesuplanuotas lėšas.

Sveikatos apsaugos ministerijai nepavyko suplanuoti visų savo administruojamų lėšų iki 2019 m. pabaigos. Tik dabar pradedama kurti nauja priemonė, skirta stiprinti specialistų gebėjimus teikti integruotą pagalbą ir plėtoti efektyvius ambulatorinės slaugos modelius. Šiuo metu pagrindinė rizika dėl nesuplanuotų investicijų yra ilgai trunkantis planavimo dokumentų parengimas, todėl būtina spartinti veiksmus, siekiant projektus įgyvendinti laiku.

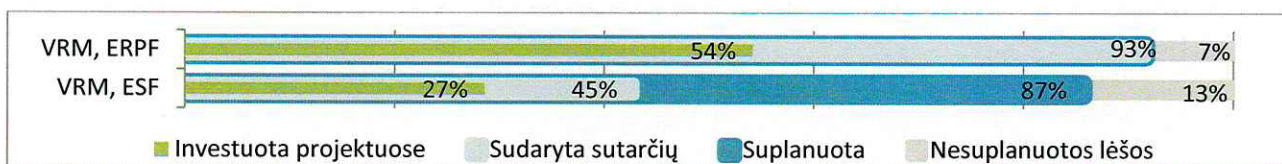
Po ilgų diskusijų Sveikatos apsaugos ministerijoje su socialiniais ir ekonominiais partneriais, paskelbtas kvietimas už 6 mln. eurų teikti paraiškas inovatyviems modeliams įgyvendinti, siekiant spręsti poliligtumo problemą pirminiame lygmenyje. Taip pat pradėti įgyvendinti du projektai didinant onkologinių ligų atrankinės patikros programų efektyvumą (2,8 mln. eurų). Kadangi veiklas planuojama įgyvendinti kompleksiskai, t. y. derinant ESF ir ERPF investicijas, reikės parengti programų vykdymo, kokybės užtikrinimo ir kokybės kontrolės reikalavimus, tik tuomet bus galima planuoti projektą atrankinės patikros programų koordinavimo centrų infrastruktūrai sukurti.

Tęsimas investicijų, nukreiptų į geriatrijos paslaugų plėtrą, planavimas: suplanuoti 8 projektai už 16,6 mln. eurų, skirti dviejų geriatrijos specializuotų centrų įsteigimui ir stacionarių geriatrijos paslaugų plėtrai. Plėtojant geriatrijos paslaugų tinklą visoje Lietuvoje, planuojama dar 30 naujų projektų (iš kurių dauguma – ambulatorinių paslaugų plėtros projektai), tačiau visiems projektams finansuoti neužteks Sveikatos apsaugos ministerijos administruojamų ERPF lėšų. Atsižvelgiant į tai, siūloma **didinti Sveikatos apsaugos ministerijai skirtą 8 prioriteto finansavimą 9,7 mln. eurų ERPF lėšų**, šią sumą skiriant iš ENEF perskirstomų lėšų (plačiau apie ENEF lėšų perskirstymą - 4 prioriteto Energetikos ministerijos administruojamų priemonių aprašyme). Svarbu paminėti, kad dėl 2021-2027 m. laikotarpiu Sostinės regionui mažėjančio ES fondų finansavimo, skiriant lėšas prioritetą turi būti teikiamas Vilniaus regiono projektams.

Sveikatos apsaugos ministerijai yra papildomai skirtas 3,1 mln. eurų finansavimas telemedicinos diegimui priėmimo-skubiosios pagalbos skyriuose, tačiau ministerija dar turi atlikti nemažai veiksmų (parengti finansavimo dokumentus), siekiant laiku įgyvendinti projektą.

Siūlymai Sveikatos apsaugos ministerijai:

- Iki 2020 m. II ketv. pab. į valstybės projektų sąrašą įtraukti projektus onkologijos, kraujotakos sistemos ligų, priklausomybės ligų, integruotą sveikatos priežiūrą teikiančių specialistų komandų mokymų ir ambulatorinių slaugos paslaugų plėtros srityse už 13,5 mln. eurų.

Vidaus reikalų ministerijos administruojamose priemonėse iki 2019 m. pabaigos suplanuota ir pasirašyta sutarčių už 93 proc. 8 prioriteto ERPF lėšų bei investuota 54 proc. lėšų. Daug prastesni ESF lėšomis finansuojamų priemonių įgyvendinimo rodikliai. Dar nesuplanuota 13 proc. lėšų, sutarčių sudaryta tik už 45 proc., o investuota 27 proc. ESF lėšų.

Vidaus reikalų ministerija likusias nesuplanuotas 3,2 mln. ERPF lėšas ketina skirti jau įgyvendinamų projektų intensyvumo padidinimui, t. y. savivaldybių prisidėjimui sumažinti. Kadangi projektai jau suplanuoti, padidinus finansavimą naujų rezultatų nebūtų pasiekta, nes intensyvumo didinimas nesukuria papildomos naudos visuomenei ir neprideda prie efektyvesnio ES lėšų investavimo. Atsižvelgiant į tai, siūloma **sumažinti Vidaus reikalų ministerijai skirtą 8 prioriteto finansavimą 3,3 mln. eurų ERPF lėšų**, šias likusias nesuplanuotas lėšas skiriant neįgaliųjų institucinės globos pertvarkai (plačiau apie finansavimo skyrimą 8 prioriteto Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos veiklų įgyvendinimo aprašyme). Savivaldybių prisidėjimo sumažinimą jau finansuojamuose projektuose siūloma įgyvendinti skiriant sutaupytas lėšas. Atsižvelgiant į esamus

sutaupymus ministerijos administruojamų priemonių įgyvendintuose projektuose, **siūloma leisti Vidaus reikalų ministerijai prisiimti 3 mln. eurų įsipareigojimų daugiau** (t. y. viršyti projektams įgyvendinti skirtas lėšas) nei numatyta 8 prioritete ERPF lėšų ministerijos administruojamoms priemonėms įgyvendinti.

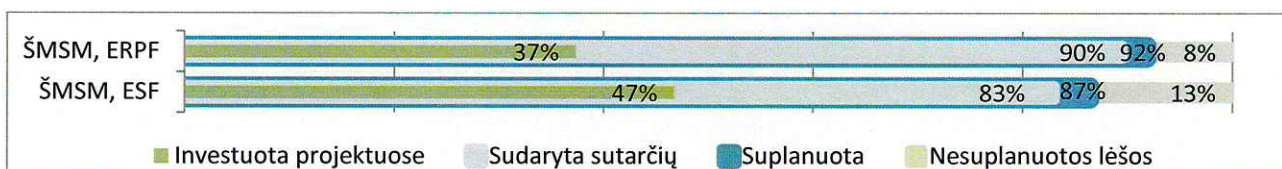
Įgyvendinant bendruomenių inicijuotą vietos plėtrą iki 2019 m. pabaigos miesto VVG yra pradėjusios įgyvendinti projektų už 10,3 mln. eurų ES ir valstybės biudžeto lėšų. Pažymėtina, kad visas 39 strategijas VVG įgyvendina, t.y. vyksta projektų atranka ir sudaromi vietos plėtros projektų sąrašai. Tačiau vėluojama sudaryti projektų sutartis (pagal Vietos plėtros projektų sąrašą ir vietos plėtros projektų finansavimo sutarčių sudarymo planą). Kadangi visų vietos plėtros projektų sutartys (už 24,8 mln. eurų ES ir valstybės biudžeto lėšų, įskaitant virškontraktavimą) turi būti sudarytos iki 2020 m. gruodžio 31 d., Vidaus reikalų ministerija turi imtis priemonių siekiant paspartinti projektų atranką bei sutarčių pasirašymą.

Šiuo metu į sąrašus įtraukta vietos plėtros projektinių pasiūlymų už 14 mln. eurų. Siekiant, kad visos projektų sutartys būtų sudarytos 2020 metais, projektinius pasiūlymus į sąrašus būtina įtraukti iki 2020 m. II ketv. pabaigos.

Siūlymas Vidaus reikalų ministerijai:

- Iki 2020 m. birželio 30 d. užtikrinti, kad į vietos plėtros projektų sąrašus būtų įtraukta vietos plėtros projektinių pasiūlymų už 24,8 mln. eurų.

9 prioritetas. Visuomenės švietimas ir žmogiškųjų išteklių potencialo didinimas

Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos administruojamų šio prioriteto priemonių bendras įgyvendinimo tempas beveik atitinka veiksmų programos įgyvendinimo vidurkį. Iki 2019 m. pabaigos suplanuota 89 proc., sutarčių sudaryta 86 proc. ir investuota 42 proc. ES fondų lėšų.

Nepaisant pakankamai gerų pasiekimų sudarant sutartis, projektų įgyvendinimo pažanga vis dar išlieka silpnąja švietimo sektoriaus puse. Iki metų pabaigos Švietimo, mokslo ir sporto ministerija šiame prioritete turi pasirašyti sutarčių už 86 mln. eurų. Didžiąją dalį šių lėšų sudaro lėšos, skirtos studijų ir profesinio mokymo infrastruktūrai, aukštųjų mokyklų tinklo tobulinimui, mokslininkų ir tyrėjų kompetencijų ugdymui bei formaliojo ir neformaliojo mokymo paslaugų teikimui.

Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos administruojamų ESF lėšomis finansuojamų priemonių įgyvendinimas neatsilieka nuo vidurkio, tačiau susiduriama su finansavimo trūkumu neformaliajam vaikų švietimui. Kol kas Švietimo, mokslo ir sporto ministerija nepagrindė EK neformaliojo vaikų švietimo efektyvumo ir atitikimo Tarybos rekomendacijoms Lietuvai, kad galėtų tęsti jo finansavimą. Todėl ministerija turėtų skirti pakankamus ekspertinius išteklius, tam, jog derybos su EK būtų pagrįstos svariais argumentais ir strateginiu požiūriu.

Bendrojo ugdymo srityje 2019 m. lapkričio 18 d. buvo patvirtintos Bendrųjų programų atnaujinimo gairės, kurios nurodo pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų atnaujinimo kryptis. Šių gairių priėmimas svarbus žingsnis link ugdymo turinio tobulinimo ir naujų mokymo organizavimo formų kūrimo ir diegimo priemonės įgyvendinimo.

2019 m. spalio 23 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybei patvirtinus Profesinio mokymo organizavimo pameistrystės forma tvarkos aprašą, investicijų į profesinį mokymą srityje pagreitį įgijo praktinių įgūdžių rėmimo ir skatinimo priemonės įgyvendinimas, kurios viena iš veiklų –

profesinio mokymo įstaigų mokinių mokymas pameistrystės būdu – skirta naujojo pameistrystės modelio išbandymui. Naujas modelis reiškia, kad nepaisant to, jog pameistrystėje gali dalyvauti tiek švietimo sistemos dalyvis (mokinys), tiek dirbantysis, abiem atvejais bus teikiamas vienodas paskatų rinkinys (subsидijos darbdaviui, įrangos draudimas, profesijos mokytojo ir mokinio kelionės išlaidos ir pan.). Šio modelio įgyvendinimui Švietimo mokslo ir sporto ministerija kartu su Ekonomikos ir inovacijų ministerija, aktyviai dalyvaujant Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai, parengė tarpusavyje suderintus pameistrystei skirtų veiklų projektų finansavimo sąlygų aprašus bei suorganizavo „apskritojų stalo“ diskusiją su socialiniais partneriais, kurios metu buvo pristatytas pameistrystės modelis ir reikalavimai pareiškėjams.

Tačiau būtina pažymėti, kad investicijos į minėtas pameistrystės veiklas atsilieka, lyginant su kitų priemonių pažanga. Taip pat vėluoja investicijos į karjeros paslaugų teikimą bei viešųjų paslaugų darbuotojų kompetencijas. Aukštojo mokslo srityje aktualia išlieka ankstesnėje ataskaitoje minėta lėšų tinkamumo rizika. Veiksmų programos priemonių tikslas – prisidėti prie aukštųjų mokyklų tinklo optimizavimo ir studijų kokybės gerinimo bei koncentruoti mokslo ir studijų infrastruktūrą, todėl tai, kad universitetų jungimosi procesas nevyksta sklandžiai, kelia riziką ES investicijų tinkamumui ir numatyto stebėsenos rodiklio – „Sumažėjęs aukštųjų mokyklų skaičius“ pasiekimui. Nors Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, atsakydama į Finansų ministerijos išsakytus pastebėjimus,⁸ pateikė savo nuomonę dėl investicijų tinkamumo, Finansų ministerijos nuomone, efektyvus lėšų panaudojimas reikalauja papildomų Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos veiksmų bei gilesnės analizės, kad būtų užtikrinti konkretūs infrastruktūros optimizavimo, žmogiškųjų išteklių stiprinimo ir studijų kokybės gerinimo veiksmai.

Vienas didesnių rizikingų Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos finansuojamų projektų – Lietuvos muzikos ir teatro akademijos studijų miestelio sukūrimas. Projekto rangos darbų sutarties sudarymas atidėtas iki 2020 m. gruodžio 31 d., todėl kyla pagrįsta rizika dėl 13 mln. eurų ERPF lėšų investavimo nustatytais terminais. Atsižvelgiant į tai, kad Švietimo, mokslo ir sporto ministerija kartu su CPVA periodiškai vertina projekto įgyvendinimo riziką, šių lėšų panaudojimo rizikingumą siūloma svarstyti pasibaigus 2020 m. I pusmečiui.

ES investicijų pažangos analizė atskleidžia, kad ne visada įmanoma identifikuoti jų indėlį įgyvendinant švietimo reformoje užsibrėžtus tikslus ir pasiekiant konkrečius rezultatus. Neformalių derybų su Europos Komisija dėl 2021–2027 m. laikotarpio veiksmų programos metu akcentuotas strateginio požiūrio trūkumas, todėl siekiant sėkmingų derybų dėl būsimų investicijų, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija turėtų skirti žymiai daugiau dėmesio viešųjų intervencijų sėkmių ir nesėkmių įsivertinimui, aiškių prioritetų, nukreiptų į svarbiausių problemų švietimo srityje sprendimą, nustatymui ir duomenimis ir įrodymais grįstų sprendimų priėmimui.

Pažymėtina, kad 2019 m. pabaigoje priimtas sprendimas sudaryti sutartį su EBPO dėl nacionalinės įgūdžių strategijos (*angl. skills strategy*) Lietuvai parengimo. Ši EBPO analizė padės įvertinti esamą padėtį, identifikuoti naujas galimybes ir pateiks strategines rekomendacijas Lietuvos įgūdžių sistemai tobulinti bei palengvins derybas su EK dėl ES struktūrinių fondų ir kitų ES finansavimo šaltinių investicijų po 2020 metų.

Siūlymas Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai:

- Siekiant sėkmingų derybų su Europos Komisija deryboms skirti pakankamus ekspertinius išteklius, kad derybos būtų pagrįstos svariais argumentais ir strateginiu požiūriu bei parengti sisteminę analizę, kaip planuojama neformaliojo vaikų švietimo finansavimą susieti su konkrečiais planuojamais pasiekti rezultatais, laipsniškai pereinant prie finansavimo valstybės

⁸ Finansų ministerijos 2019 m. rugpjūčio 5 d. raštas Nr. 6K-1904129 „Dėl investicijų efektyvumo, finansuojant universitetų tinklo optimizavimą“.

lėšomis, nurodant lėšų šaltinius ir sumas pagal metus iki šio programavimo periodo pabaigos.

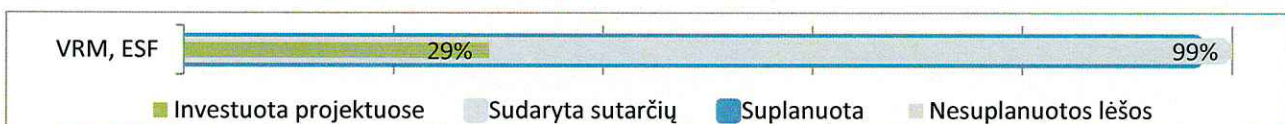

Ekonomikos ir inovacijų ministerijos administruojamos 9 prioriteto priemonės sutarčių sudarymo pažanga (70 proc.) atitinka Veiksmų programos vidurkį, tačiau nuo vidutinio Veiksmų programos įgyvendinimo vidurkio ir toliau atsilieka investavimas, kuris iki 2019 m. IV ketv. pabaigos sudarė tik 26 proc. Investicijos prioritete atsilieka daugiausia dėl projektų vykdytojų prašymų atidėti veiklų vykdymą (dėl užsitęsusių viešųjų pirkimų, darbuotojų kaitos ir kt.). Kita priežastis – iškilęs poreikis koreguoti priemonėse nustatytus projektų įgyvendinimo reikalavimus ir sąlygas, dėl to projektai prasidėjo vėliau.

Taip pat atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. vasario 8 d. nutarimas Nr. 96 „Dėl Profesijų, kurioms būtina aukšta profesinė kvalifikacija, kurių darbuotojų trūksta Lietuvos Respublikoje, sąrašo patvirtinimo“ nuo 2019 m. rugsėjo 1 d. pripažintas netekusiu galios, reikėjo tikslinti priemonės kvietimo, skirto išbandyti naują perkvalifikavimo modelį, dokumentaciją. Kvietimas teikti paraiškas atnaujintas tik 2019 m. gruodžio 10 d., tačiau paraiškų gauta net 3 k. daugiau nei kvietimo suma, todėl tikimasi efektyvių investicijų ir progreso investuojant lėšas.

Ekonomikos ir inovacijų ministerija ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerija aktyviai bendradarbiavo siekdamas dar 2014–2020 m finansavimo periodu išbandyti naują pameistrystės modelį. 2019 m. gruodžio 18 d. įvyko apskrito stalo diskusija, kurioje Ekonomikos ir inovacijų ministerijos ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos atstovai bendrai ekonominiais bei socialiniams partneriams pristatė tarpusavyje suderintų priemonių intervencijų logiką.

10 prioritetas. Visuomenės poreikius atitinkantis ir pažangus viešasis valdymas

Vidaus reikalų ministerijos administruojamo prioriteto lėšos baigiamos suplanuoti ir paskirstyti projektams (99 proc.). Tačiau šiame prioritete išmokėjimų sparta labai lėta (29 proc.). Tam įtakos turėjo tai, kad Viešojo valdymo tobulinimo 2012–2020 metų programos įgyvendinimo 2019–2020 metų veiksmų planas patvirtintas tik 2019 m. gegužės mėn., todėl didžioji dalis susijusių sutarčių pasirašyta 2018 m. pabaigoje – 2019 metais.

2019 m. pabaigoje Vidaus reikalų ministerija buvo suplanavusi beveik visas 10 prioriteto ES ir valstybės biudžeto lėšas, nesuplanuotas likutis ir virškontraktavimo galimybė sudaro 11,8 mln. eurų, ES ir valstybės biudžeto lėšų. Dalis šių lėšų bus skirta svarbių įgyvendinamų projektų papildomoms veikloms, dalis - naujiems projektams. Projektai yra žinomi, tačiau užtruko investicinių projektų rengimas dėl viešųjų pirkimų procedūrų. Ministerija iki 2020 m. II ketv. pabaigos visus projektus, kurie bus finansuoti iš 10 prioriteto skirtą finansavimo ir leidžiamo virškontraktavimo, turi įtraukti į valstybės projektų sąrašus ir iki metų pabaigos pasirašyti visas sutartis.

Taip pat siūloma siūloma **padidinti Vidaus reikalų ministerijai skirtą 10 prioriteto finansavimą 1 mln. eurų ESF lėšų** šias lėšas persikirstant iš 7 prioriteto Vidaus reikalų ministerijos bandomajai iniciatyvai skirtų lėšų.

V. Pasirengimas 2021–2027 m. periodui

2019 m. įvyko neformalus susitikimai su EK dėl visų penkių naujos 2021–2027 m. investicijų programos prioritetų. Paskutinis susitikimas vyko 2019 m. spalio 17–18 d. dėl Investicijų programos 2 prioriteto „Žalesnė Lietuva“, 3 prioriteto „Geriau sujungta Lietuva“ ir 5 prioriteto „Piliečiams artimesnė Lietuva“ investicijų ir finansavimo kryptių (dalyvavo Aplinkos, Energetikos, Susisiekimo, Vidaus reikalų, Kultūros ir Ekonomikos ir inovacijų ministerijos).

EK atstovai paprašė vieningo ir integruoto požiūrio į planuojamas veiklas, kurios turi lygiagrečiai būti derinamos su sistemos tobulinimu ir įvairiomis reguliacinėmis priemonėmis. Pažymėjo, kad bendradarbiavimas svarbus tiek nacionaliniu lygmeniu, tiek Baltijos jūros regiono kontekste. EK palaiko inovatyvius veiksmus senų problemų sprendimui ir siekia investuoti į prevenciją, jog būtų užkirstas kelias problemai ar nelaimei dar iki jos atsiradimo. Prioritetas turėtų būti šalinti teritorinius netolygumus ir dėmesį sutelkti tik į prioritetines ir aktualiausias problemas regionuose.

Ministerijos yra įpareigosios iki 2020 sausio 31 d. atnaujinti ir pateikti Finansų ministerijai Investicijų programos prioritetų aprašymus atsižvelgiant į EK pastabas. Įvertinus pateiktą ministerijų informaciją, pirminį Investicijų programos projektą (be finansinių ir rodiklių reikšmių), 2020 m. vasario 28 d. planuojama pateikti EK. Kovo mėn. numatomos diskusijos su partneriais dėl Investicijų programos prioritetų; diskutuojama dėl naujojo Teisingos pertvarkos fondo programavimo, nustatomi ES fondų lėšų paskirstymo principai tarp prioritetų, rengiamos kitos Investicijų programos dalys (komunikacija, supaprastinimai, intervencijų kodai). Taip pat paraleliai visą laiką vyks neformalios diskusijos su EK.

Kartu ministerijos įpareigosios parengti reikiamas sąlygas⁹ išpildančių dokumentų – nacionalinių plėtros programų ir nacionalinių plėtros programų priemonių projektus ir pateikti juos Finansų ministerijai atitinkamai iki 2020 m. balandžio 30 d. ir iki 2020 m. birželio 30 d. Suderintus nacionalinių plėtros programų ir jų priemonių projektus 2020 metų liepos ir rugpjūčio mėnesiais planuojama pateikti EK.

Visa informacija, susijusi su naujojo laikotarpio Sanglaudos politikos investicijų programavimu, skelbiama internetinės svetainės skiltyje *Pasirengimas 2021–2027* (<https://www.esinvesticijos.lt/lt/pasirengimas-2021-2027>), kuriame visos institucijos bei socialiniai–ekonominiai partneriai gali rasti visą koncentruotą, aktualią informaciją.

Finansų viceministrė
Loreta Maskaliuvienė
2020 02 21

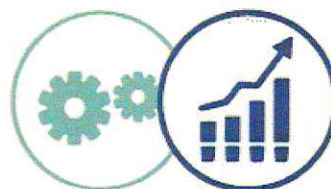
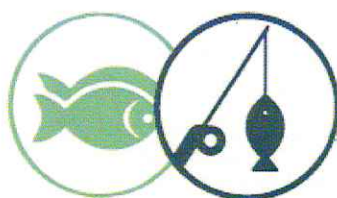
G. Meiduvienė
Grazina Meiduvienė

Finansų ministerija
Vilnius Šapoka
2020-02-21

Investicijų departamento
direktorė
Rūta Dapkutė-Stankevičienė

⁹ Reikiamos sąlygos nustatytos 2021–2027 metų Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio ir migracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienuų valdymo ir vizų priemonės finansinės taisyklės, projekto 11 straipsnio 1 dalyje ir IV priede.

NE PARAMA, BET INVESTICIJOS NE VEIKLA, BET POKYČIAI

NE VIEŠINIMAS, BET KOMUNIKACIJA

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa